

פי' הטור פקודי על התורה רסח

אומר וצא משה אל אהל מועד וכו' וכתב הרמב"ן לפי הפשט צעזור שאומר וידבר ד' אל משה מאהל מועד לא נכנס במשכן אלא קרא אותו מאהל מועד ועמד פתח האהל. אי נמי פי' ולא יכול משה לצא שלא צא בלא רשות אלא יקראנו ויצא תוך הענן כאשר עשה צסיני:

נשלם ספר ואלה שמות

ספר ויקרא

א (א) ויקרא אל משה. כתב הרמב"ן לאחר שסיים צענין אהל מועד וכבוד ד' מלא את המשכן

וזהו צקרנות וצשמירת המשכן שיהיו הקרצנות כפרה להם ולא יגרמו העוונות לסלוק השכינה וליום צבהים שיתקדשו ויזכרו צטומאת מקדש וקדשיו ולא יחרסו לעלות אל ה' כמו שנאמר דבר אל אהרן ולא יצא בכל עת וגו' ואחר כן הגביל המשכן צבהצלת הר סיני צעת היות שם כבוד ה'. ורוב הספר צתורת הקרבן והמקריצין וצמקום שיתקרב צו ויצולו צוקלת מלות נגרות עם אלה כי מתחלה לזה צקרצנות הנדצה ול סור החיצ והס צעצורם ואחר כן צקרצנות החטא ונגרר אחר ה לרזכ ררמאכלים האסורים צעצור שהם מט אים וראוכל לו הנוגע צהם צכל קודש לא יגע ולא המקדש לא יצא ורולרך לרזכיר תורת המלות (המזורע?) ומשפט היולדת והצ והצ להייצ אותם צקרצן ולהזהיר עוד צטומאתם ונגרר אחר זה שיהיר על העריות כי משכצם מטמא ועונם יקרא טומאה וגורם לסלוק השכינה ועוד כי השוגג צהם מח יצ חטאת שהזכיר כבר צואם נפש אחת חטא צשגנה ואחרי כן מלות שצת ומועדי ד' צעצור הקרבן שמקריצין צהם ורוב הפרשיות צענין זה ידבר עם הבהים דבר אל אהרן ולא צניו. לו את אהרן ואת צניו. וצפ' קדושים קלת מלות לצני ישראל רוצם נגררין על עניין הקרצנות או צדומים להם. ולא אמר ויקרא ה' אל משה משו' דקאי אלעיל דכתיב וכבוד ה' מלא וגו' ועלה קאי ויקרא. כתב הרמב"ן דר"זל דלכל האמירות והלוויין קדמה קריאה ולא כתב אותו אלא כאן שהוא תחלת הדבור שהי' אליו מאהל מועד לומר שזה היה משפטו כל הימים צכל התורה. ולדעתם מאהל מועד הוא מוקדם ופרושו ויקרא אליו מאהל מועד וידבר אליו צחלה כי משה שם היה ולפ פשוטו צעצור שכבוד ה' מלא את אהל מועד לא היה משה רשא לצא צענין עד שקורא

לו כמו צהר סיני שנאמר ויקרא אל משה ביום ה' מתוך הענן. ו"א
 דהיינו דאמרינן צפרק אין דורשין דכל דצור ודצור שיאל מפי הקצ"ה נעשה
 מלאך כאלם השולח מלאכו לפניו לקרוא למי שירצה ואמר כך מדבר עמו
 וזהו ויקרא על ידי מלאך ואמר כך וידבר אליו: אליו. למעט את אהרן
 וצבל מקום שנאמר וידבר ד' אל משה ואל אהרן פי' שיאמר אותו לאהרן
 להיותו שליח צדבר כמותו וצשליחות הדבור לישראל השוו: (ב) בן
 הבהמה וגו'. צשציל שחיה צבלל צהמה פרט אחר כך דוקא מן הצקר
 ומן הנאן ולא חיה שלא רצה הקצ"ה להטריח את ישראל להציא קרבן
 מדבר שאינו מלוי צידס. אי נמי לכך לא צוה להציא קרבן מן החיה לפי
 שאינה צבלל צרכה צמעשה צראשית שלא צירך לחיות צשציל הנחש ולכך
 הותר חלב החיה לפי שאינו קרב וצויה לכסות דמה כיון שאינו מרק על
 המוצץ: בן הבקר. להוציא את הטורפה וצליטריך למעוטה היכל דהוקדשה
 ולצסוף נטרפה דלילו נטרפה תחלה פשיטא דלא קדשה דלפי' לישראל
 אסורה: (ג) אל פתח אהל מועד וגו'. שלא יאמר לכסן קח צהמה
 שצצית ועשה אותה קרבן שאין זה דרך צבוד של מעלה אלא הוא צענמו
 יטפל צה להציאה: (ד) ובסך ידו. פי' שתי ידיו כמו שמיניו צמקום
 אחר ובסך אהרן שתי ידיו וכתב ידו צשציל הדרש שדרשו צו ידו ולא יד
 שלוחו אע"ג דצעלמא שלוחו של אדם כמותו הכל ממעט שליח: ונרצה
 לו לכפר עליו. פירש"י על מה הוא מרצה א"ת על כריתות ומיתות
 צ"ד או מיתה צידי שמים ומלקות הרי עונשן אמור. והקשה הרמב"ן
 היכן אמור כי הקרבנות צשוגגין הם מרצין ונוכל לומר שיכפר על חייבי
 מיתה צידי שמים שוגגין ועל חייבי מלקות שוגגין וכן על חייבי מיתות צ"ד
 שוגגין צאותן שאין חייבים עליהם חטאת כגון מכה אצו ולאמו שכסס
 שחטאת מכפרת בחייבי מיתות צ"ד (כריתות?) שוגגין כך תכפר עולה
 בחייבי מלקות ומיתות צידי שמים שוגגין וכן על חייבי מיתות צ"ד שוגגין
 צאותן שאין צהם חטאת. ותירץ אולי צעצור שפירש הכתוב בחייבי מיתות
 וחייבי כריתות עונשן צמויד וצשוגג ופירש עונש האחרים צמויד ולא
 פירש אותו צשוגג לומר שהוא חייב עליהן עולה לכך אמר שאין בחייבי
 מיתה צידי שמים וחייבי מלקות אלא עונש המפורש צהן צמויד אצל
 צשוגג אין עליהם שום נשיאות חטא וזהו שאמר הרי עונשן אמור שכל
 העונש שרצה להטיל עליהן כבר אמרו הכתוב אצל על עשה ולא תעשה
 הניתק לעשה המוידן שלא הזכיר צהן שום עונש ואי אפשר שלא יענש
 צהן צזה העולה מרצה אם יציאנה צנדצת נפשו. ויתכן לומר צעצור שלא
 הזכיר צקרצנות הנדצה לכפר על שגגתו אשר שגג כאשר אמר צקרצנות
 החטאת אלא אמר ונרצה לכך דרשו כך שמשמעו שמכפר על המוידים שאין
 רצון לפניו כי השוגג אע"פ שחטא רצוי השם הוא אם כן אי אפשר לה
 לכפר על מוידין זולתי על עשה ועל לא תעשה הניתק לעשה שלא הזכיר

צהן עונש אלא שאינן ראויין למלך בעצור שעצרו על מותו . ואע"ג דאמרינן
 בעשה ולא תעשה הנייתק לעשה דלם עשה תשובה אינו זו משם עד שמוחלין
 לו ואם לא עשה תשובה וזה רשעים תועבה יש לומר אע"ג דעשה תשובה
 ומוחלין לו מכופיא אין לו כפרה גמורה עד שיציא העולה . ולפי הפשט
 פעמים צא לכפר העון שאכל חלב וכפר שהוא שומן שלנו נודע שחלב ה'
 מציא חטאת ואלו ה' לו ספק ה' מציא אשם תלוי ועתה שצור ששומן
 ה' מראה העולה: (ה) ושחט את בן הבקר: בן משמע שלא יהא
 זקן . וכן: בני אהרן . משמע שיהו בניו ולא זקנים דזקן פסול לעבודה:
 אי נמי לפי שחטף אהרן צמעשה העגל אינו מזכיר שום צווי צו הפרשה
 צמעשה הקרבנות לאהרן אלא לבניו והתפלל אהרן וצקש רחמים על זה
 ונענה ולכך הזכיר בסדר שלאחריו זו את אהרן: (ו) והבשיט את העולה:
 לפי שמלינו צפ' הנשרפין שנשרפין בעורף פי' צכאן אע"פ שכולה כליל אין
 העור נשרף ורריכה הפשט: והפשיט . ונתח . על הצעלים קאי כמו
 וסמך ושחט כי הפשט ונתוח כשרים צור ולכך חזר אחר כן: (ז) וגהנו
 בני אהרן . ואמר לשון רצים ונתנו וערכו כי כן דרך הפסוק בכל מלות
 כהונה בעצור שהכהנים רצים ומתאספים צצית השם לעשות העולה וצרו
 עם הדרת מלך: והפשיט ונתח ונתנו בני אהרן הכהן אש . כתב
 הרמב"ן אין זה הסדר שתחלה מערכין המערכה ולאחר כן מנתחין העולה
 וכן ה' סדר המערכה תמיד וכן מה שאמר וערכו בני אהרן הכהנים את
 הנתחים ולאחריו כן והקרב והכרעים ירחץ אין זה לולאה שיעשה כסדר הזה
 כי העריכה היא הקטר הנתחים שזיה למטה והקטיר הכהן את הכל ולא"כ
 אין הסדר שיעלה הנתחים והראש והפדר על האש שצמזצו ולאחריו כן
 הקרב והכרעים ויקטירם אלא תחלה ונתח וירחץ ולא"כ יעלה הכל על
 האש ויקטיר . אלא ענין הכתוב שהקדים זריקת הדם ללמד שהיא קודמת
 לכל דבר ולאחר כן לזה בהקטרת האיזרים ואמר שיפשיט וינתח אותם
 להעריך אותם על האש אחר רחילת הקרב והכרעים ואז יקטירו הכל
 כאחד וזהו שאמר הכתוב והקטיר הכהן את הכל והכוונה ששנה הכתוב
 צאיזרים לומר וערכו על האש וכתב פעם אחרת והקטיר ללמד לאחר
 שיסדרם על האש לא יניחם עד שיצטר צהם האש ויאכל אותם ותעלה
 מהם הקטורת וכן מה שהקדים הפשט ונתוח למערכת האש ללמד שאין
 צעולת הנדבה חוצה להקדים לה מערכה כעולת תמיד שחוצה להקדימה
 לכל מכתיו וצטר עליה הכהן עליהם צצקר צצקר: (ח) וארת הפדר .
 כתב הרמב"ן תרגם אונקלוס תרצא ואינו שם לחלצים כולם רק לחלב הדק
 הפרוס ומצדיל צין הקרצים והמלה מן המהפכים מופרד שמפרד צין הקרצים
 התמתונים לעלונים ולכך אמרו רבותינו שיהא פורם הפדר על צית השמיטה
 שהחלב הוא ראוי לפרוס ולכסות צו וכן נהגו משוצי האומות לפרוסו על
 הללי . ואם הוא שם לכל החלצים נקרא החלב כן צשציל שהוא שומן הנפרד

רעא פי' השור ויקרא על התורה

מן הצער. וכתב הרמז"ס טעם הקרצנות עצור שהמלכים והכשדים שהיו ישראל ציניהם היו עוזדים לבקר וללחץ המלכים לעלה והכשדים לשדים אשר ידמו להם כדמות שיעירים ואנשי הודו עד היום לא ישחטו צקר ע"כ לזה השם לשחוט ג' מינים האלו לשמו הגדול לידע שהצדק אשר הם חשבו כי הם צתכלית העבודה הוא אשר יקריבו לבורא ית' וצו יתכפרו העונות והאמונות הרעות שהם מדוי הנפש כי כל מדוי וחולי לא יתרפא אלא צהפכו. והרמז"ן כתב כי הם דצרי הצאי וכתב כי יותר יש לשמוע הטעם שאומר כי מעשה צני אדם נגמרין צמחשצה וצדצור וצמעשה ולזה השם שכאשר יחטא יציא קרצן ויסמוך ידו עליו כנגד המעשה ויתודה צפיו כנגד הדבור וישרוף צאש הקרצ והכרעים והכליות שהם כלי המחשצה והתאוה והכרעים כנגד ידיו ורגליו ויזרוק הדם על המוצח כנגד דמו שיחשב האדם בעשותו כל אלה שחטא לאלקיו צגופו ונפשו ורואיו לו שיפך דמו ותשרף נפשו לולי חסדי השם שלקח ממנו תמורה בקרצן הזה שיהי' דמו תחת דמו ונפשו תחת נפשו ראשי איצרו כנגד ראשי איצרו והמנות להחיות צהם מורי התורה שיתפללו עליו וקרצן (תמיד. כ"ל) יכפר בעצור שלא ינללו הרצים מן החטא תמיד. והוא החזיר אותו סוד ואינו מגלה סוד: (י) ואם מן הצאן. דינה כדן עולת צקר לכך קיאר צה ולא הזכיר צה וסמך ונרצה. והוסיף צה לפונה ללמד על לפני ה' דצן צקר שהוא צלפון וכתב כאן וערך הכהן ללמד שדי צכהן אחד: (יד) כן החורים או מן בני היונה. כתב הרמז"ן צחר הכתוב צשני מינין האלה צשציל שהן מצויין יותר כאשר אמרו רבותינו צשור או כשז או עו שיקריבו מן הגדלים על הצוסו. ולא יצטרך לשאת כליו תליו וקשתו לצוד יד להציא ורצה צתורים הגדולים בעצור פרישותם והצקס צמינס שכיון שאצד צן זוגו לא ידבק צאחר לעולם וכן ישראל דצקים צד' אלהיהם ולא ידבקו צאל אחר לעולם אצל היונים קנאים מאוד וצקנאתם יתפרדו ויחליפו על כן לא צחר צהם אלא הקטנים קודם שידווגו כי היונה צקטנותה אז תופסת אהבה צקן גדולה יותר מן העופת. והזכירו רבותינו כי כל העופות אם יגע אדם צקן שלהם לקחת משם אפרוח או צינים יעוצוהו ולא יקנוו צו לעולם והיונה לא תעוצו צשום ענין וכן ישראל לא יתליפו צוראם ותורתם לעולם אלא אז יחדי או יחדי ולא צחר צתרגולים לעומת זנותם: (טו) והקריבו הכהן המזבחה. הקרבה זו היא העללה שמעלה אותו למוצח כדי למולקו: וכלק. והקטיר. ונמצה. אי אפשר לפרשו כפשטי' שיקטיר הראש וימלה. ואחר כך יקטיר הגוף שאין שום הקטרה קודם כפרת הדם לכך דרשו שלא צל הכתוב אלא להקיש מליקה להקטרה מה הקטרה הראש צעלמו והגוף צעלמו אף מליקה הראש צעלמו והגוף צעלמו. ולפי פשוטו יש לפרש ומלק את ראשו והקטיר הראש המוצח אחר כך כמו שמקטיר הגוף. ואמר צכאן והקטיר אותו הכהן ולא אמר והקטיר את הכל כמו

רעב

על התורה

ויקרא

פ"ה הטור

שומר צעולה צן זקר לפי שלל הי' מקטיר הכל כאחד כי שתי הקטרת
 הן תחלה מקטיר הראש ומסיר המזרחה ושםע אותו ולאחר כך יקטיר
 הגוף: ונמצה דמו. ולא אמר לקבל אותו זכלי לפי שהדס הוא מעט
 ואס יקבלנו במזרק ידבק זו. ולא יהא זו כדי לזרקו לכך זיה למלוק על
 המזבח ויתמלה הדס מיד על המזבח: (ט) והסיר את מזרחהו. פירש"י
 לפי שאכלה מן הגזל אזל לא זיה להשליך כל המעיים לפי שכבר נתעכל
 מה שצתוכו: (יז) ושבע אותו בכנפיו. פירש"י אינו לריך למרוט
 כנפיו נוטתו כנפיו נוטה ממש. וכתב הרמב"ן אינו כהן שא"כ לא פירש
 מחיה מקום ישבע אותו מלפניו או מגזו לאלא פירושו ושבע אותו במקום
 כנפיו ואין כנפים נוטה לאלא ככל כנפים שצתוכו צפור כל כנף ונוטה הוא
 השיער שעל גוף העופות:

ב (כ) וקמץ. מקמינה ואילך מנות כהונה פי' כל אותה המזכרים
 זכאון שהן קודם קמינה דהיינו יציקה נפינה והזאה

אין צריכין כהונה אזל יש דבר שהוא קודם לקמינה ולריך כהונה כהן
 בגשה זקן מערצית דרומית שלריכה כהונה: (יא) כל הסנחה אשר
 תקריבו לה' לא תעשה חמץ. אזכרה שלל להביא המנחה חמץ ולאמר
 אחר כך לא תקטירו ממנו לאסור שלל יחמץ הקומץ ויקטירו. ועעס
 השאור והדגש פי' הרמב"ם שמהג הי' לעזדי ע"ז להקריב כל מנחתם
 חמץ ולערב דגש זבל קרצניהם ולכן אסרם לגזיה כדרך שאמרו במנחה
 שהיתה נצחרת צימי האצות ואסרה הכתוב לפי שהיתה חוק לאמוריים.
 ועעס המלח אמר ג"כ לפי שהן מואסין זו ואינן מקריצים אותו כלל.
 וי"מ טעם שאור ודגש לפי שדרך להיות הקומץ שלל ולא חסר ולא הי'
 זו שאור ודגש הי' מחמץ ומתמלל נקצים וגמלא הקומץ חסר. ועעס
 המלח שאינו דרך כבוד להיות לחם השם חפל מצלי מלח: לא תקטירו
 ממנו אשה. כתב לשון רבים כי קאי על אהרן וצניו: (יב) קרבן
 ראשית תקריבו אותם. פירש"י שתקריבו מהם חמץ לשתי הלחם
 ודגש לזכורים ששניהם נקראים ראשית אע"ג דתודה זאה נמי מחמץ ולא
 מקרי ראשית הכל לא איירי לאלא זדבר שצחובה ותודה זאה נדבה: (יג)
 וכל קרבן מנחהך במלח המלח. כתב לשון יחיד כי חחר על הצעלים
 שהזכיר צתחלת הפרשה ולא מנחת מרמשת קרצנך והטעם כי המליחה
 כשהי' צור כמו יציקה וזיליה: לא תשביר מלח ברירת אלהיך.
 פירש"י דברית כרותה למלח מששת ימי בראשית שהוצטחו המים התחתונים
 ליקרב צמוצח צמלח וננסוך המים צחג. ור' אזכרהם כתב הכנסתיך צברית
 והצבעתיך שלל תקריב חפל ולא יאכל חפל כי הוא דרך ציוון. כתב
 הרמב"ן צעבור שהמלח ברית זקרצנות עושה אותו הכתוב אזל לכל הצריתות
 שאמר צמתנות כהונה וצמלכות צית דוד צרית מלח כי הוא קיים צברית
 מלח של הקרצנות ויתכן צעציל שהמלח מים וצאל השמש צהם יעשו מלח

רעג פי' הטור ויקרא על התורה

והמים בתולדותם ירוז הארץ ויוליטו וינמיחו ולא יאמיחו ולכך אמר בקרבנות צרית מלח כי כאשר המלח מקיים העולם ומכרית כמו שפירשתי בן צבירת הקרבנות יתקיים העולם ויכרת אם יעצרו עליו ולכן כתב גם כן במלכות צית דוד צרית מלח שדומה למלח שנותן טעם בכל המאכלים ותקיים וטברית וכן הוא מלכות צית דוד: (יד) ואם תקריב מנחת בכורים. פירש"י אם זה בלשון כי. וכתב הרמב"ן הכוון בעצור שלא לזה עתה לעשות המטוה הזאת אשר כן וחזר אלמעלה שאמר מנחת מנחת תעשה כן ומנחת מרחשת תעשה כן ואם מנחת בכורים תהיה המנחה אשר תקריב כמשפט הזה תעשה אותה. וכן פי' ואם יהיה היוצל אם ינחלו ישראל את הארץ כל הימים ויזכו לקדש שנת היוצל לא תחזור לנו הנחלה. אי נמי אם תקריב מנחת בכורים פי' אם יצאך ה' אל הארץ ותקצור קצירה ותציא מנחת בכורים כן תעשה אותה כי לעולם מזכיר ירושת הארץ בתנאי כענין שנאמר אם שמור תשמרו את כל המטוה הזאת והוריש ה' את כל הגוים:

ג (ב) וזרקו בני אהרן את הדם. כתיב בצן בקר וצלאן וזרקו את דמו לפי

שם האדם דומה לדם העוים דכתיב וישחטו שעיר עוים שמעלה עליו הכתוב כאלו הקריבו דמו: (ו) זכר או נקבה. כתיב צלאן. וצנן בקר כתיב אם זכר אם נקבה לפי שזריך לו לרבות פלגם גבי לאן אצל מאס לא יהי' יכול לרבות: (ז) אם כשב הוא מקריב. כשב הוא גדול כמו והכשבים הפריד יעקב. וכשב הוא קטן עגל הוא גדול צן בקר פחות ממנו וזריך עדיין לאמו פר צן בקר יותר מכן שנה אצל איין בשום מקום צן כשב לפי שאינו מתעבר תוך שנתו: (ט) חלבו האליה תמימה. כתב הרמב"ן חלב בלשון הקודש השומן הנפרד שאינו נדבק עם הבשר כי השומן המתערב עם הבשר ואינו נפרד נקרא שומן כענין שנאמר וישמן ישורון השמן לב העם הזה והנה איין צאליה חלב כלל אצל יש זה שומן שאינו נפרד כמו שיש בכל נתח טוב ירך וכתף ואם כן כשאמר הכתוב כל חלב וכל דם לא תאכלו איין חלב שעל גבי האליה בכלל כי אינו חלב לא בשמו ולא בנתנו ואם היה שומן בכלל חלב היה כל שומן שנצבמה אסור כגון בכתפים וצאדין והאליה כי הכתוב לא אמר כל חלב אשר יקריבו לה' לא תאכלו אלא אמר כל צבמה אשר תקריבו ממנה על המזבח אסור כל חלב שזה ולא יתכן שנאמר שאסור כל מה שיקריב מן הצבמה ש"כ יהיו הכליות ויותרת הכבד אסורין אלא כל שנקרא חלב אסרו אפי' אם אינו קרב כגון חלב שעל הטחול ושאינו חלב בתירו אפי' אם הוא קרב כגון הכליות ויותרת הכבד והאליה וכן כתיב במלואים ולקחת מן האיל החלב והאליה כי האליה אינה חלב והכתוב שאומר חלבו האליה תמימה פי' שיקריב ממנו חלבו צאליה תמימה כי כאשר יסיר האליה תמימה עד העצה יסיר עמה חלב

רצ אשר הוא מחונן זה מצד הפנימי . ויתכן עוד לפרש כמו שאמר בפסוק האחר ואת כל חלצו יסיר ממנו את האליה אף כאן אמר והקריב מזבח השלמים אשה לה' חלצו כולל תחלה שיקריב כל חלצו ואחרי כן פרש והזכיר כל מה שיקריב ממנו ואין כל הנפרטים חלצו כי שתי הכליות והזוהרת על הכבד אינו בכלל חלצו ואף האליה אינה בכלל כל חלצו אלא אמר שיקריב מזבח השלמים כל חלצו ואחר כן פרש כל הקרבים אשר הן חלצו ואשר אינו חלצו: (יב) ואם עו קרבנו . פי' הרמז"ן הזכיר המין פי' אם טמין עו קרבנו וכולל זכר ונקבה ועל דעתי לא יקפיד לשון הקדש שם הבהמות כי צרוצם שם אחד לזכר ולנקבה כגמל וחמור ושפן ולרננת וחזיר וגם צמינן שיש להם שמות לזכר ולנקבה כגון שור פרה תיש עו כגם כשזה לא הקפיד להזכיר הנקבה כגון שור או שה איתו ואת צנו אע"ג דלא איירי אלא צנקבה למאן דאמר אין מוששין לזרע האב לא אמר פרה וכשזה וכן מן העוים זכר תמים יקריבו פירושו מן התיישים וכן ולא עו קרבנו פי' וממין עו או זכר או נקבה:

ד (ב) נפש כי תחטא . כתב הרמז"ן צעזור היות המחשבה

צנפש והיא השוגגת הזכיר כאן הנפש .

וטעם הקרבנות על הנפש השוגגת שכל העוונות יולדו גנאי צנפש ולא תזכה לקבל פני יושרה רק צהייתה טהורה ולכן הנפש השוגגת תקריב קרבן שתזכה לקרבה אל האלקי' אשר נתנה וצעזור זה הזכיר כאן הנפש . ולא הזכיר צחטאת הבהן המשיח וכפר עליו ונסלח לו כאשר אמר צקהל צגשיח וצהדיוט ואולי לרוב מעלתו לא יסלח לו סליחה גמורה עד שיתפלל ויחנן לאלקיו כי מלאך ה' צבאות הוא ונריך להיות נקי וטהור ידים . וי"ט שזה רמו למה שאמר שגגת תלמיד עולה זדון דאפי' שגגתו חשבה כזדון ולא אמר צפרים הנשרפים צהקשרת אימוריהם ריח ניחוח ולא אשה לה' צצביל שיש מהם חלק לחון ואינו אשה לה': (יב) אל שפך הרשן ישרף . אזה הכתוב לשורפו צחון לעיני הכל לומר שלא יתצייש אדם מחטאו ויתודה עליו שהרי אפי' כהן גדול מתודה ומציח חטאתו: (יד) וגורעה החטאת . כתב הרמז"ן שלא יציאו חטאת עד שידעו שחטאו אלא כך דרך הלשון כאשר ידעו שחטאו יקריבו חטאתם . ויתכן שזוה שלא יתחייבו צחטאת אלא צדיעה ודלית ולא על הספק כמו צאשם תלוי: (כב) אשר נשיא יחטא . פירש"י אשרי הדור שהנשיא מציח פברה על שגגתו וכו' . ור' אצרהם כתב אשר נשיא יחטא הוא הפוך ופירושו אשר יחטא נשיא והוא דבק עם של מעלה ואם כל עדת ישראל ישגו כאומ' ואם אשר יחטא הוא הנשיא: מכל מצות ה' אלקיו . דהיינו נשיא או מלך שאין עליו אלא מצות ה' אלקיו ומזכיר זה לומר אע"פ שאין עליו טורח צשר חס י' לו לירא מה' שהוא אלקיו כי הוא אדוני האדונים: (כג) או הודע אליו חטאתו . אמו ככתוב דרך קצרה שטפחלה אמר והוא ידע ואשם

רעה
פ'י המור
ויקרא
על התורה

פ'י שידע מעצמו שחטא או הודיעוהו אחרים שחטא. והרמז"ן כתב אין לריך לכל זה כי אשר רמו (כמו?) כאשר פי כאשר גשיח יחטא ורבים כיוצא בזה ופי' או הודע אליו חטאתו קאי על מה שאמר תחלה והוא ידע ולאס פי' שעשה אחת מכל מצות ה' והוא ידע ונשאר באשמתו שלא הביא עליו קרבן לכפר או אם יראה יביא קרבן ויתכפר. וי"מ משום הכי לא כתב או הודע אליו אלא צנשיח ויחיד אצל לא צנזור וכהן משיח לפי שנשיח ויחיד מביאין אשם תלוי והכי פירוש' ולאס פי' אם ספק בידו מביא אשם תלוי או הודע אליו חטאתו צדאי או אינו חייב אלא חטאת וכן גבי יחיד וה"ה גבי כהן הדיוט שדינו כשאר ישראל' לענין זה אצל צנזור וכהן משיח אין מביאין אשם תלוי לצנזור דכתיב באשם תלוי נפש אחת וכהן משיח דכתיב צ' לאשמת העם אשמתו העם משום הכי לא כתיב צהו או הודע:

ה (א) והוא עד או ראה או ידע. אינו ג' עניינים דאי אפשר לו להיות עד

צלא ראייה ודיעה אלא שהצניעוהו להעיד בדבר שהוא עד על ידי ראייה צלא ידיעה כגון שטוען מנה לויטי לך צפני פלו' ופלו' ומצניעו שיעיד לו עליו זהו ראייה צלא ידיעה או בדבר שהוא עד צדיעה צלא ראייה כגון שטוען מנה הודית לי צפני פלו' ופלו' ומצניעו שיעיד והרי ידיעה צלא ראייה. א"כ שאמר והוא עד שראה ההלואה ויודע הכל. או ידע פי' שאין כאן אלא ידיעה לצד. ולא אמר כאן ונעלם ממנו כי הוא חייב צמוד או צננת שצובה עם זדון העדות אצל אם היה שכוח מן העדות צשעת הצובה פטור: (ג) ונעלם ממנו והוא טמא. וכן ונעלם ממנו שכתב צצובעת ציטוי כתב הרמז"ן הפסוק קיור שכתב שעל ידי שנעלם ממנו חטא ואין לריך לפרש החטא שצא על ידי העלמה כי יודע הוא שאין צהעלמת טומאה חטא זולתי שיצא למקדש או יאכל קודש ואין צהעלמת הצובה חטא זולתי שיעצור עליה: (ה) והתורה אשר חטא עליה. כתב הרמז"ן אין זה כסדר שקודם מביא החטאת וסומך שתי דיו עליה ומתורה ולא הורך כאן סמיכה שכבר פירש למעלה בכל החטאות שטעונין סמיכה ולמעלה לא פירש וידוי צחטאת וסמך על זה. ועל דרך הפשט יראה שאמר כאן והתורה צעצור שצצובעת העדות ושצובעת הפקדון מביאין קרבן על המזיד ולכך מתודים אצל חטאת שצאה על השוגג אינו מתודה אצל רצותינו אמרו שוהתודה חוזר על כל מה שאמור צפרשה אף טומאת מקדש שהוא צשוגג וה"ה לכל שאר החטאות שטעונין וידוי. והזכיר כאן וידוי לומר אע"פ שצצובעת העדות ושצובעת ציטוי אין כרת לריכין וידוי וכ"ש חטאת קצובה שיתודה על חייבי כריתות: (ו) ואם לא תגיע ידו. י"מ דלכך הקיל גבי שצובעת ציטוי וצצובעת העדות וצננת חטאת מקדש וקדשו להביא צעולה ויורד לפי שאינו נהנה כל כך בחטאו אצל

פ"י הטור ויקרא על התורה רעו

האוכל חלב ודם וציוס הכפורים ועושה מלאכה בשבת ומפטם וסך וצב על הערובה שנהנים וכ"ש שפושטים ידיהם צעיקר הם צקרנן קצוב ומהנה מן ההקדש דליכא חרתי שפשו ידו בשל הקדש וגם נהנה וכן וכתש צפקרון שנהנה וגם נשבע לשקר החמיר עליו להציא אשם בכסף שקלים . ולאס תלוי לפי שני אדם . וקילין צענמן לצוא לידי ספק החמיר עליו ג"כ להציא אשם בכסף שקלים . והרמב"ן כתב הטעם שהקל בשבועות לפי שאינן חייבי כריתות וצטומלת מקדש וקדשיו אע"פ שהוא חייב כרת הקל בהם לפי שטועה בדבר מורה כי הכהן האוכל קדשים או הצא למקדש להשתחוות או להקריב קרבן צמורה הוא עוסק . וקשה לדבריו למי שה' לו תינוק למול אחר השבת ושכח ומל אותו בשבת שחייב לכ"ע אף על פי שצמורה הוא עוסק כיון שאינו עושה צומנו ולא טרד לדבר מורה : שתי חורים . לכך דריך להציא שנים שהן כנגד חטאת של עשיר שיש בה חימורין לגובה וצדד לכרס הכא נמי הפטלת לכאבים והעולה לגובה שאינו לא לא ה' מציא אלא עתה לא ה' לכאבים כלום ואלו ה' מציא חטאת לא היה לגובה כלום שאין חימורין צעוף : (טו) והביא את אשמו לה' . כתב הרמב"ן שם הקרבן מקדש אשם בכתב בשקל הקדש לאשם אבל והציא את אשמו לה' האטור למעלה בקרבן עולה ויורד אין שם הקרבן אשם שהרי הוא חטאת וכתב כשזה ושעירת עוים אחד לחטאת אלא שירוש אשמו כמו קרבנו ולא נתצדד למה שם קרבן אחד חטאת ושם קרבן אחד אשם וכלם צאים על חטא ומראה כי שם אשם מורה על דבר גדול אשר העושהו יתחייב להיות שם ואצד צו מלשון האשמים אלקים ויאשמו נאום מדבר והחטאת מורה על דבר שנטה צו מן הדרך עלשון אל העברה ולא יחטיא ואשם גולות ואשם מוריע צעבור שצאים אף על המחיר קורא קרבנס אשם וכן אשם הכויר ואשם מעילות אע"פ שהוא צסוג צעבור שהוא צקדשי ה' קורא הקרבן אשם כי החטא גדול ויתחייב להיות אשם צו וענין המורע צעבור כי המורע חסוד כמת והנה הוא כפר שם ואצד נקרא קרבנו הראשון אשם צעבור שיגין עליו מן האשמה אשר הוא שם צה והשני חטאת מפפר על שגותיו וטעם אשם תלוי מפני שבעליו סבור שאין צו עונש כי לא נודע שחטא מפני זה החמיר עליו הכתוב בספיקו יותר מודאי והצריכו ליל בכסף שקלים ואלו נודע חטאו היה מציא חטאת צת דנקא וקראו אשם לאמר שהוא צשני סלעים קאשמות קאמורים לרמוז לו שאם יהיה נקל צעיניו ולא יציא כפרתו יהיה שםם צעיניו וזה פי' אשם הוא אשם אשם לה' לגומר אף על פי שהקרבן צא יגל הספק אשם הוא כי אשם לה' היודע כל תעלומות ואם חטא לו יענישנו וכן למעלה והציא את אשמו צעבור שקלי גס על מויד כגון שבועת העדות מזכיר צו שם אשם :

רעז פ"י הטור צו על התורה

פרשת צו

ו (א) צו את אהרן ואת בניו לאמר • כתב הרמב"ן בפרשת ויקרא אומר דבר אל

בני ישראל כי שם יהיה צהצות הקרנות וישראל מביאין אותם וכאן אומר לו את אהרן כי ידבר במעשה הקרנות והכהנים עושים אותם • במדרש יש אמר משה לפני הקב"ה כלום מלינו הצאר שנוי והמים היוצאים ממנו חביצין שהרי בכל הקרנות כתוב למעלה בני אהרן ולא אהרן אמר הקב"ה חייך שאני מקדימו לבניו על כן אמר לו את אהרן ואת בניו • ומה שהביא רש"י דברי ר' שמעון ציותר לריך לורו במקום שיש צו חסרון כים פ"י הרמב"ן לאו אהבא קאי שאין כאן חסרון כים לאהרן ובניו אלא אדרבה ריוח יש להם בקרנות אלא משום דקאמר ת"ק אין לו אלא צמה שינוה שינהוג מיד ולדורות כל ר' שמעון לחלוק שלפעמים יצא זה הלשון אף בדבר שאינו מיד ולדורות אלא שיש צו חסרון כים כגון לוואה האמורה בשמן המאור וכגון מה שאמר הכתוב לו את בני ישראל ונתנו ללוים • אי נמי איכא למימר שיש צלוואה זו חסרון כים לכהנים צעבור קרצן אהרן ובניו הנמשך על לוואה זו • וי"מ כיון שיש להם עורח לאהרן ובניו צלווא' זו תשו' כמו חסרון כים: (ב) ואת תורת העולה כתב ר' אצרהס קרויה עולה צעביל שעולה כולה למזבח ואין לכהנים צה חלק: היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה • צא ללמד על העולה שאינה קרצה צלילה אלא אם שמטה חורק דמה ציוס מקטיר הציצרים צלילה ופי' היא העולה כמו תהיה העולה על מוקדה כגן הלילה וכתב צלשון היא • וקשה דלא חיירי ציצירים של עולה שיעלם על המזבח צלילה דמקרא אחריתא שמעינן לה דכתב לא ילין חלב חגי עד צוקר למטה אלא מעלהו למזבח אלא מיירי ציצירים שהעלם מצעור יוס ועשה להם אש צלילה להקטירם ע"ז אמר היא העולה מה שה' צבר על המזבח וגם משום ג' מעוטין שדרש זאת היא העולה לחסור על מקצת האש עלו ירדו: ואש המזבח תוקד בו • פ"י הרמב"ן מזה הכתוב שתוקד האש כל הלילה כי מזה ששימו שם ציוס עליה הדצה כדי שלא יתחבלו לגמרי וירצו האש ממנו • ומה שאמר אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה מזה צל הכהנים צקיוס האש שחוזר על מה שאמר וציער עליה הכהן עליה וציוס שיצירו צזה ויערכו עליה אש הרצה צענין שתוקד כל היום וכל הלילה והצויר צלאו שלא תכבה לעולם האש נתעצלו הכהנים וכבה האש עצרו צלאו ומפני זה אמרו רבותי' שהיתה מערכה שנייה לקיוס האש • ומה שאמר והאש על המזבח דרשו רבותינו צכל אדם שכל המכבה עובר צלא תעשה ואפי' כבה גחלת אחת לוקה • וכמדומה לי שאינו עובר אלא צלאו אחד: (ג) ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד • הוכיח הכתוב צתרומת הדשן

כתונת ומכנסים והה"ל שרביכה כל ד' צגדים שאין עבודה הלריכה צגדים פחות מד' ואלו הצי' נכתבו בצביל דצרים שנתחדש צהס שדורש ממדו שיהיה כמידתו לא רלרן ולא נגררין זממכנסי צד יהיו על צשרו דורש שלא יהא דצר חונץ צין הצגדים לצשרו. וכתב הרמב"ן אנקלוס תירגס מדו לצושין נראה שר"ל כי מדו יכלול כל צגדיו כאלו אמר ולצב הכהן צגדו צד וכן מדו קרועים שיווד על פי מדותיו פי' על מלצושו: (ד) ופשט את בגדיו. פירש"י אינה חוצה וכו'. וכתב הרמב"ן לא דעתי למה אינו חוצה כי יראה שמטוה על הכהן שלא יוליא אחסן (הדשן) צצגדים שיעשה צהן העבודה וגס צצגדי' שיעש' צהס הרמת הדשן כי גס עבודה היא אלא ילצוש צגדי כהונה פחותים. ואיכא מ"ד אחרים ממש צגדי חול שהולאת הדשן לאו עבוד' היא וכשרה צצגדי חול: (ו) חלקם נתתי אותה מאשי. לומ' שאין לכהנים חלק עד לאחר שיקטירו הקומץ ומכאן למדנו לכל הקדשים דכתי' לי קדש קדשים היא: (ז) ובל מנחת כרן כליל תהי'. פי' הרמב"ם הטעם לפי שהכהן מקריב קרבנו צעלמו ולא יקריב מנחה יקריבנה צעלמו ויאכלנה ונמלא כאלו לא הקריב כלום שאין למצוה ממנה אלא הקומץ והלצונה ולא דמיא לחטאת שיש צה אימורין למצוה לכך לוי' הכתוב שתהא בולה כליל שיהא נראה הקרבנו. וקשה לזה הטעם מחטאת העוף שאין למצוה אלא דמה: (ח) וזאת תורת החטאת כתב הרמב"ן הליווי צסדר ויקרא עולה ומנחה וצח השלמים וחטאת ואשם כי מתחלה דבר צקרבנות נדצה ואחר כך צקרבנות חוצה הצאים על חטא אצל כאן הזכיר עולה ומנחה ואחר כך חטאת ואשם כי רצה לצאר תחילה דינ' כל קדשי קדשים כי משפט אחד להם כמו שאמר צמנחה קדש קדשים היא כחטאת וכאשם ואחר כך מפרש דין קדשים קלים. והרצה דינין נתחדשו צפרשה זו ואני לא צאתי לפרש כל דיני הקרבנות אלא חדושי טעמי הפסוקים: (בג) וכל חטאת אשר יוכא כדמה. פירש"י שאם הכנים מדם חטאת חיצונה לפניס פסולה. ולפי זר מה שאומר הפסוק לכפר בקודש אינו כמשמעו שהרי אינה מכפרת אדרצה פסולה ר' א' אלא פי' הכנסה על דעת לכפ' ואיכא מ"ד שאינה פסולה אלא א"כ הזה מדמה ודריש לי' מלכפר שעשה צה מנחה חטאת הפנימית ופי' לכפר לפי מחשבתו שלפי דעתו מכפר. ואיכא למ"ד שהכתוב מספר צחטאת הפנימית שזה כצר צשרפתו וצא כאן ליתן לא העשה על אכילתו לומר שאם הבניסס כדין לפניס לכפר שלא תאכל:

ז (ח) עור העולה אשר הקריב לכהן לו ידיו. וה"ה צחטאת ואשם אצל צוצחי שלמים אין העור לכהן אלא לצעלים לכך כתב זה קודם שהתחיל לצאר וצח השלמים. וי"מ שלא הולרך לפרש צחטאת ואשם שהגור שלהם שכיון שהצער שלהם העור נגרר אחר הצער אצל צעולה שאין הצער שלהם הולרך לומר שאפילו הכי העור שלהם: (ט)

וכל מנחה אשר תאפה בתנור. כתב הרמב"ן ע"ד הפשט הי' נראה לפרש שמצוה הפסוק בנווד אחת מג' מנחות שהם מלפני תנור ומנחת ומרחשת שיהיו כלם לכהן המקריב אותם לבדו וחזר ואמר וכל שאר המנחות כגון הנווד מנחה סתם שהי' מנחת סולת ומנחת הזכורים שהן זלולות ומנחת החוטא וכוונה שהן חריבות שיהיו מתחלקות לכל בני אהרן פי' לכל בית אב. ופי': (וי) וכל מנחה בלולר בשמן וחריבה. מנחה שאין בה אלא סולת זלולה או חריבה שאינה מג' מנחות הנזכרות בפסוק הראשון והטעם בהן כי מפני שטרם באפייתן ראוי להרבות שכוון. אצל אין דעת רבותינו כן שפירשו וכל מנחה זלולה בשמן וחריבה כולל כל המנחות שכולם זלולות או חריבות ופי' לכהן המקריב אותה לכהן שראוי להקריב שהוא טהור וכולם קרויים מקריבים כי המקריבים הם שלמים של האחרים שאינם מקריבים וה"ה לכל הקרנות שכל כהני בית אב יחלקו בכל הקרנות: (ויב) והקריב על זבח התודה. פי' עם זבח התודה וכן על חלות לחם חמץ יקריב קרבנו שיצא חלות לחם חמץ ועליהם יוסף להציא קרבנו שהוא לחם הנזכר למעלה והכל יצא עם הזבח ועשה לחם החמץ עיקר ועליו להציא שאר המינין בשביל שהוא מרובה משאר המינין. וכתב הרמב"ן ואני תמה כשהוליא הכתוב מלאו השאור קרבן ראשית למה לא אמר גם כן קרבן תודה. וכתב וזו אינה שללה כי הכתוב אמר ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח ולחם התודה אין ממנו למזבח כלום שאינו טעון אלא תנופה ואולי לא הולרך הכתוב לשיר השאור אלא בעבור הדגש שלא נתפרש צכורים שיצואו מן הדגש וכלל השאור עמו ואמר בשניהם קרבן ראשית תקריבו אותם לה' אצל בשאור המפורש במקומו אין צריך לפרוט אותו. ומה שתירץ לפי שאין מלחם תודה לריח ניחוח אינו תירוץ שהרי משתי הלחם אין מהם למזבח אלא חשיב להו ריח ניחוח בשביל הכזשים שעמהם וכן בתודה הזבח עמה ואני כבר כתבתי למעלה שאינו קשה שלא פרט אלא בצאין חוצה ותודה על גובה. (טו) ומבחרת והנותר מכינו יאכל. פירש"י וא"ו של והנותר יתירה היא. וכתב הרמב"ן ולפי דעתי ענין הכתוב בעבור שאמר וציוס הקריבו את זמנו יאכל וממחרת והי' צמשמע שיהי' מזה בשני ימים שיאכל מקנתו ציוס ראשון ויניח מקנתו למחר לפיכך חזר לצאר והנותר צמקרה יאכל צמחרת הנזכר ולא שיהא מזה לאוכלו בשני ימים: (וה) והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף. לא שיהא מותר לאכול זלילה שנייה שקודם יום שלישי שהרי אינו נאמר אלא לב' ימי' ולילה אחד אלא פי' והנותר מבשר הזבח אחר זמנו דהיינו סוף יום שני באש ישרף ציוס השלישי שצא ללמד על שריפת קדשים שהיא ציוס ולא זלילה אע"פ שכבר נפסל מלאכול: (כה) כי כל אוכל חלב בין הבהמה אשר יקריב ממנה קרבן לה'. לאו צצהמה שהיא עלמה קרבן קאמר ולמעתי חולין דהא

פ"י הטור צו רפ
 על התורה

לא אלטרירק דפשיטא דחלב זהמה של קרבן לגבוה סליק ולא הולרך לומר צפ' ויקרא כ. חלב א תאכלו כי צבר זיה עליו שיעל' למזב' ועב' צפתס קאמ' כל חלב לא תאכלו אלא פי' מן הזהמה אשר ראוי להקריב ממנה קרבן ולמעוטי חי' כי חי' בכלל זהמה היא וכדי שלא נטעה לומר דחלב נבלה וחליב טריפה אינו בכלל זה שאינו ראוי' לקרבן לכך אשר אומט צפ' וחלב נבלה וחלב טרפה וגו' ואכול' לא תאכלוהו . ופי' מן הזהמה אשר יקריב ממנה קרבן ממין הראוי להקרבה וכבלה וטרפה גם היא מאותו המין: (לו) אשר צוה ה' להח להם ביום משחרו. פי' אשר זיה ציוס משחו לתת להם לחקת עולם. ור' אצרהס פי' ציוס משחו כמו מיוס משחו: (לה) אשר צוה את משה בהר סיני. כתב הרמב"ן על דרך רבותינו כי כל המצות נאמרו למשה כלליהן ופרטיהן וקדוקיהן וגטנו מהס צאהל מועד. ויתכן כי טעם צהר סיני צמקוס הזה לפני הר סיני צאהל מועד וכן עולת תמיד העשו' צהר סיני אינו צהר ממש כי לא התחילו צעולת התמיד אלא צאהל מועד דכתיב וזה אשר תעשה על המזבח והטעם כי ישראל חנו לפני הר סיני צקרוצ לו כדכתי' ויחן שס ישראל נגד ההר ועשו שס אהל מועד והקימו אותו לפני ההר צמזרחו ושס התחילו צעולת התמיד וצטנה השני' נלטוו על הדגלים והעמידו אהל צתוך המחנות ולפי' אשר הכתוב כי זאת התורה לעולה ולכל הקרצנות שצויה השס צהר סיני ציוס צוותו צמדצר סיני לומר שהיה צמדצר סיני להדיע שלא היה צהר ממש צמקוס הכבוד שסס דצר עמו עשרת הדצרות ולא צמדצר סיני אחרי שנסעו מלפני ההר אלא היה צמדצר סיני לפני ההר צתחמו וקרוצ לו ושס אהל מועד כמו שאמר צתחלת הענין ויקרא אל משה וידצר אליו מאהל מועד הודיע צוותו עתה מקוס אהל מועד: ח (ב) קח את אהרן . פירש"י פרשה זו נאמרה צצבת ימים קודס הקמת המשכן . וכתב עליו הרמב"ן ולמה נהפוך דצרי אלהיס ועוד כי זיה צפרשת ציוס החודש הראשון צכל הקמת המשכן וצנצישת אהרן וצניו ומשיחת כולם וסיפר שס צמעשה שעשה משה כל ענין ההקמה ולא הזכיר צאהרן וצניו דצר עד המקוס הזה ואיך הפריש ענין אחד צשתי פרשיות ואיחר המוקדס . אצל הנכון שנאמר כי נלטווה צהקמת המשכן צכ"ג צאדר והקימו וכאשר עמד על מעמדו קרא לו השס וציוכו על מעשה הקרצנות כל הפרשיות האלה מתחלת ויקרא עד כאן כי רצה ללמדו מעשה כל הקרצנות קודס שיקריב מהס כלל כי יש בקרצנות המלוואיס חטאת ועולה ושלמים ולא ידעו כל דיניהס רק מן הפרשיות האלה ואחר כך אמר לו קח את אהרן ואת צניו וצרו אותו צשעת מעשה כמו שאמר לו מתחלה וזה אשר תעשה להס לקדש אותס לכהן לי והוסיף לו צכאן ואת כל העדה הקהל שיעשה צמעמד כולם שידעו כי השס צמר צאהרן וצורעו ע"כ . ונוכל לפרש גם דצרי רש"י על זה

הדרך כי מה שפי' שזנת ימים קודם הקמת המשכן ר"ל קודם גמר הקמתו
 שהיה יום ח' למלוכים שלו הקימו ונשאר עומד שכל ז' הימים היה מעמידו
 ומפרקו כדפרי' לעיל: ואח כל העדה הקהל אל פתח אהל מועד.
 אע"פ שזרששון צאחד לחדש הוקם המשכן וזה היה צב"ג צאחד למאי
 דכתיבנא שהיה מפרקו ומעמידו בכל יום של ימי המלוכים ניחא שנמלא
 מיום כ"ג צאחד ואילך היה המשכן עומד וקרינין צ"י שפיר אל פתח אהל
 מועד: (ו) וירחץ אוהם במים. כתב הרמב"ן הקרוז אלי שספר
 הכתוב כי לכולם רחץ אצל לא היתה רחיצתם כאחת אלא רחץ לאהרן
 והלבישו בגדיו ומשחו ואחרי כן רחץ לבניו והלבישם: (ז) ורחץ עליו את
 הבתנת ויהגר אוחו באבנט. כתב הרמב"ן צוואה כתיב והלביש את
 אהרן את הבתנת ואת מעיל האפוד וכאן הזכיר אבנט מיד אחר הבתנת
 והטעם מפני שמה עשה כסדר שכן דרך אחר הבתנת לחגור אותו צאבנט
 אלא צבציל שרצה לכלול כולם צוואה אחת על הצבנט אמר לצסוף וחגרת
 אותם אבנט אהרן וצניו אצל לעולם הסדר הוא כמו שאמר כאן כתונת
 ואבנט ומעל והקדים צפאן ויחגור אותו צחשב האפוד קודם שישים עליו
 החושן כי משה ידע בדרך הלבישה כי לעולם תכף ללבישה יחגור אותו
 צחגורה העשויה לו כמו צאבנט מיד אחר הכתונת וצחשב מיד אחר האפוד
 שאין ראוי שתהא לבישת האפוד צהפסקה אלא שס נאמר ואת האפוד
 ואת החשן ואפדת לו צחשב האפוד לפי שקינר שס צענין החשן ולא אמר
 שיתן אותו צאפוד ולא שישים שס האורים והתומים שכבר נזכר כל זה
 צמעשה החשן והאפוד: (י) ויקח משה את שמן המשחה וימשח
 את המשכן וגו' (יב) ויצוק וגו' על ראש אהרן. כתב הרמב"ן גם
 זה עשה משה צסדר נכון כי כן נלטהוה צמעשה השמן ומשחת צו את אהל
 מועד ואת אהרן ואת בניו תמשח על כן לא רצה למשוח המשכן עד
 שהלביש לאהרן ומשח אותם כאחת כדי שיהיה המקריב מזומן לצוא אל
 המקדש לעבוד ויהי די צהקדמת משיחת אהרן שהיה קודם לה' ואע"פ
 שכתוב צמלות הקמת המשכן ומשחת את המשכן ואת אשר צו ואחר כך
 והקרבת את אהרן ואת בניו ורחלת אותם והלביש אותם כי שס הסדיר
 כל המעשה לאהרן ולבניו כאחת אצל לעולם משיחת המשכן לא היתה עד
 אחר לבישת אהרן כסדר האמור כאן. ואני תמה למה (לא) הזכיר כאן
 משיחת הבנים כלל. והרמב"ן כתב שלא היה לריך כי צידוע שעשה להם
 כאשר עשה ללבישם כאשר נלטהוה ומשחת אותם וכלל זה צמה שאמר
 צבנים כאשר נזכר ד' את משה. והנראה צעיני כי לא היתה משיחת הבנים
 צליקת שמן על ראשם כי לא נאמר זה אלא צאהרן וליקת על ראשו
 ומשחת אותו ולא הזכיר שס משיחת הבנים כלל שלא היתה צליקת כמוהו
 ויתכן שלא היתה צבנים משיחה זולת שהוה משמן המשחה על בניו ועל
 צגדיהם וכן תראה צואתה הנזכר צפ' וזה הדבר שזיה למשוח האב ולקחת

רפב
על התורה

צו

פ"י הטור

שמן המשחה וינקת על ראשו ולא נזה למשוח הצנים כלל לא ציניקה ולא צמיחה חבל צפרשת הקמת המשכן בואלה פקודי אמר ומשחת אותם כאשר משחת את מציהם ולא הזכיר שם הזאות כלל וכן צפ' השמן ולא הזכירו משיחה והזאות צנים במקום אחד לכן אני אומר שלא עשה צהן חלל אחד מהן והן ההזאות עכ"ל: (יא) ויו ממנו על המזבח. פירש"י לא ידעתי היכן נלטווה בלואה זו. וכתב הרמב"ן וליפטר ק"י צמה שאמר צמוצח וקדשת את המוצח והיה המוצח קודש קדשים שהיה הקידוש הואל בהזאות הללו ואינו צמיחה לצד כי והיה קודש קדשים משמע שיוסיף לו קידוש יותר משאר הנמשחים משכן וכליו והיינו הקידוש שקידשו כמו שנלטווה לעשות צמקריצים שאמר והזית על אהרן ועל צגדיו כי אין המוצח שהוא כלי לקרצנות פחות מכלי המקריצים וקל וחומר הוא: (טו) ויהטא את המזבח. פירש"י חיעטו מזרות ליכנס לקדושה. ויקרשהו. צעבודה זו מעתה. לכפר עליו. לדורות. פי' שעל ידי עבודה זה נתקדש וראוי לכפר עליו ואין הקטרת אימורין מעכצת צמוצח סכן לדורות אינה מעכצת כפרה. ובתוספתא דפרשת מילואים משמע שאם נתנדב אחד שום דבר שלא מרצונו שתהא זו כפרה שלא יצא דבר גזול למקדש משום דכתיב שונא גזל צעולה: (יז) ואת הפר ואת ערו ואת בשרו ואת פרשו. אע"פ שפרט עור וצמר ופרש כתב ואת הפר להציא עצמות וגידים וקרנים ועלפים. אי נמי וא"ו דולת עורו וגו' יתירה כמו ושרף את הפרה לעיניו את עורה ואת צמרה ואת דמה על פרשה ישרוף: (כ) ויקטר משה את הראש ואת הנתחים ואת הפר. לא שהקטיר אלו לצדם אלא ויקטר צומן ההקטרה והוא אחר והקרב והקרעים רחן צמים והו שאמר אחר כך ויקטר משה את כל האיל לומר שהכל הקטיר צבת אחת אחר הרחיבה אלא שהפרידס ללמד שאין הנתחים טעונין רחיבה. והפשט לא פירש כאן שלא הולך שאין נתוח צעולה צלל הפשט: (כב) ארת האיל השני איל המלואים. כתב הרמב"ן כל הקרצנות האלו צאים למלא את ידם כדכתיב וזה הדבר אשר תעשה להם לכהן לי לקח פר אחד צן צקר ואילים שנים אלא נקרא השני איל המלואים צעבור שהוא סוף הקרצנות הללו וצו תמלא ידם וכהנו לפניו ויתכן? כי כולם מעכצין צענין. ויתכן כי החטאת לכפר על המוצח ולקדשו כי כן כתיב ועולה להרצאה על הכהנים ככפרת כל עולת נדבה והשלמים תודה לשם שנתן להם צביתו יד ושם. והנה השלמי' לצדם צאים על מילוי הידים ולכך קורא אותם מילואים: (ל) ויקח משה משכין המושהה ומן הדם אשר על המזבח. כתב הרמב"ן לא נתברר לי למה איחר הזאות הללו לאחר הקטרת של מילואים כי בלואה הקדים ההזאות ואחר כן אמר ולקמת מן האיל החלב והאליה ואולי צעבור שאמר שם וקדש הוא וצגדיו וצגדי צניו למד משה זה כי הוא הדבר המאוחר הנעשה צהן שבו יהיו

רפג פי' הטור שמיני על התורה

קדושים לגמרי כי לא הזכיר צוואה קדוש לא צמיתה ולא צמתן צהונות ומה שאמר כאן וימסח אותו לקדשו לא נתקדש לגמרי צמיתה אלא עד שגמר ההוא' ולאמר צהם ויקדש אותם את אהרן ואת בניו והנה השלים קדושת האצ והצנים כאחת צהזאת הללו: (לב) והגותר בבשר ובלחם. כתב הרמב"ן צי"ת משמשת צמקום מ"ס ופירתו כמו מן הבשר ומן הלחם ולא פי' עד הצקר כי כבר פי' צוואה ואס יותר מצטר המלוואים עד הצוקר: (לה) ופתח אהל מועד תשבו וגו' שבעת ימים. צתורת כהנים משמע שאינו אזרה שלא ילאו משם כל ז' הימים אלא שלא ילאו מפתח אהל מועד יומם ולילה צשעת צצודה כלומר עד שיסלימו כל העצודה המוטלת עליהם צצותה שעה ולימד ממנו לדורות חיוב מיתה לכהן שמיני עצודה ויואל: (לו) את כל הדברים אשר צוה השם ביד משה. כתב הרמב"ן מה שלא אמר כאשר נזכר ד' את משה כמו שאומר בכל מקום מפני שלא עשו כאשר נזכר השם ועוד הוסיפו עליהם צאש זרה אשר לא נזכר אותם:

פרשת שמיני

ט (א. ב) ויהי ביום השמיני ויאמר וגו' קח לך עגל בן בקר לחטאת. אע"פ שלא נחפרה הצוואה למשה צאלו הקרצנות נלווה צהן תחלה כדכתי' זה הדצר אשר נזכר ד' תעשו ואלו הקרצנות לא נזכרו צפרשת זה הדצר אשר תעשה להם לקדש לי כי שם לא נזכר על המלוואי' של ז' הימים ועתה ציום השמיני הקרצו הם צעלמם אלו הקרצנו' והיו אלו הקרצנו' כחנזכ' להם כענין מנחת חיייתין לדורו' ציו' המשח אותו. וצמדדש יש שהעגל לאהרן היה לכפר על מעשה העגל. וכתב הרמב"ן הנה קרצן אהרן קרצנו ציום הכפורים וחטאת העם כחטאתם ציום הכפורים שער עזים לחטאת ונראה כי צעצור היות טעם החטאת של אהרן כטעמו ציום הכפורים שרץ אותו כאשר ישרץ של יום הכפורים אע"פ שהיתה חטאת חיונה כי לא פי' לו משה שיעשה כן. ואלו נלווה צכך והכתוב לא חש להאריך כי לא יעשה דצר צלתי שיאמר לו משה. ויש עוד צמדדש שהשור היה לישראל כפרה על מעשה העגל והוסיף להם הכתוב שער עזים לכפר על וישחטו שער עזים ויעצלו הכתונת צדס: (ג) ואל בני ישראל הדבר לאמר. שאמר לאהרן שיאמר לצני ישראל כי רצה שיהי' אהרן מנזר צשם ד' והוא המקריצ הקרצנות לגדלו צעיני העם. והנכון שפי' ואל בני ישראל מדצר אתה והקנים הנזכרים כי לכך קראנ' שידצרו לצני ישראל מדרך ויקרא משה אל זקני ישראל משכו: (ז) קרב אל המזבח (ח) ויקרב וגו' אל המזבח. פי' הרמב"ן על דעתי דרך הפשט קרב אל לפון המזבח ועשה

שם החטאת והעולה כי שחיתתן בצפון וקבול דמן צבלי שרת בצפון ולאמר
 משה דרך קלרה כי כבר ידע אהרן זה. וצמדת יש שראה במזבח כתצנית
 אור והי' מתירא ממנו אמר לו משה אין לך על מה לירא קרב על המזבח.
 ופי' המדרש בשביל שהי' אהרן קדוש השם לא הי' צו חטא זולתי העגל
 והי' החטא הוא קצוב לו צמחשצתו כענין של' ומטאתי נגדי תמיד והי'
 נדמה לו כאלו לורת העגל מעבצת שם בקרבנותיו ולכך אמר לו הגיס
 דעתך שלא תהי' שפל רוח כל כך שכבר רצה האלקי' את מעשך. וי"מ
 שהשגן מראה לו כן ואמר לו משה אחי אע"פ שנתראה המקום לכפר
 על עוונותיך נריך ליתן צתוך פיו של שגן שמה ישייך בציאתך
 למקדש וכו' כדאיתא בתורת כהנים: (יז) ויקרב את המנחה. אע"פ
 דצוואתה כתיב ושור ואילי לשלמים תחלה ואמר כך ומנחה גדולה בשגן
 והוא הקריב המנחה תחלה משום שמהם אמר להם כל הזבחים צימד ואחר
 כך המנחה ואהרן קירב המנחה כסדר עם הזבח: מלבד עולת הבוקר.
 כתב הרמב"ן הונרך להזכיר זה כאן ללמד שאין עולת העם פוטרת עולת
 התמיד ולא קודמת לה ולא הונרך להזכיר כן צימי המלוחים לפי שהם
 קרבנות יחד למלא יד הכהנים וצידוע שלא פטרו את התמיד ולא קדשו
 לו. אבל בתורת כהנים דורש אותו על המנחה לצד ופי' ויקטר על המזבח
 מלצד עולת הבוקר ומנחתה שהיא מנחת נסכים שהקריבה עם התמיד
 הקריב זו מנחת נדבה שהקריבו ישראל: (יט) והמכסה. פירש"י חלב
 המכסה את הקרב. והקשה הרמב"ן ח"כ למה זכיר זה החלב יחד מן
 האחרים ופי' הוא המכסה הוא שם לכל החלבים כי כל חלב הקרב לגבי
 מזבח הוא מכסה האחד החלב המכסה את הקרב והשני כל החלב אשר
 על הקרב גם הוא מכסה והחלב אשר על הכליות יכסה עליהן וכן אשר
 על הכסלים והכתוב הזה נמשך למעלה וימלאו חליו בני אהרן הם של
 שור ואילי הזכרים ואת החלבים מן השור אבל מן האילי המלאו חליו
 האיליה והחלב ומשניהם הכליות ויותרת הכבד: (כ) וישימו את החלבים
 על החוות. כי האיליה והכליות ויותרת הכבד יתנו למטה והחלבים עליהם
 והכל על החוות והחלבים לצדם יראו למעלה והוא דרך כבוד בהקטרה:
 ויקטר החלבים המזבח'. עם שאר הנקטרים ושביל שהקטרה גדולה
 בחלבים הזכרים: (כב) וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם.
 פירש"י זרכס זרכת כהנים. וכתב הרמב"ן ואם כן פה' פרשת כה
 תזכרו את בני ישראל אמור להם מוקדמת לזה ואולי כן הוא כי הוא
 סמוך לוי' ציוס כלות משה להקים את המשכן. ויחם כי אהרן פירש
 כפיו השמים וזכר את העם כאשר עשה שלמה שנאמר וזכר את כל קהל
 ישראל קול גדול לאמר לפיכך לא הזכיר הכתוב לומר שזוהו משה לעשות
 כן: ויורד מעשורת החטארו והעולה והשלמים. ולא הזכיר מנחה
 וי"מ לפי שאינה אלא להכשיר שאר הקרבן. אבל למאי דכתבנא לעיל

שהיתה מנחת מצה אינה צאה להכשיר ז"ל ללא חשש להזכיר אלא הזנחים: (כג) ויבא משה ואהרן. פירש"י דמשה נכנס ללמדו מעשה הקטרת. ומקשים היאך איחר כל כך מלהקטיר קטורת והלא קטורת צין דס לאיצרי התמיד ומתורגם שלפיכך איחר מלהקטירו לפי שלא ירד עדיין אש מן השמים והמתינו עד שתרד האש: (כד) וחצא אש מלפני ה' וגו'. למ"ד שמתו על שנכנסו שחוי יין אע"פ שעדיין לא נזהרו על זה ולא עכש אלא א"כ הזהיר י"ל שעיקר דינן נגמר למיתה ממעשה העגל שנתחייב אהרן כלייה אלא שנתארך להם עד עתה שניגללו עליהם חובה על ידי חייבו. וזככי ניחא נמי שנידונו בצריפה דאלו משום שחוי יין לא היו חייבין שרפה. והרמב"ן פ"י לא מפני היין נענשו אלא מפני יינם מעו צאש זרה ועל זה נענשו:

י (ג) הוא אשר דבר ה' לאמר. פירש"י והיך דבר ונקדש

צבאוי וכו'. וי"מ היך

דבר וגם הכהנים הנגשים אל ה' יתקדשו פן יפרץ צהם ה'. והרמב"ן כתב אין צורך לכל זה כי דבר ה' הם מחשבותיו וגזירותיו כמו ותבי אשה לזן אהוניך כאשר דבר ד' פ"י כאשר גזר ה' אף כאן אמר משה המקרה הזה אשר גזר ה' לאמר בקרובי אקדש שלא יארסו אל קדושתו: ועל פני כל העם אכבד. שיהיה נוהגים כבוד צמטכני: וידום אהרן. פ"י הרמב"ן שהי' זוכה צקול ולו שחק כמו אל תדום צת עיני: (ד) ויקרא משה אל מישאל ואל אלצפן וגו'. דורש מכאן צתורת כהנים שכהן אסור לטמא למתים ממה שלא נטמאו להם אלעזר ואיתמר. ותיטא והלא קרובים מעמאין למת ואם כן למה לא נטמאו אלעזר ואיתמר וי"ל דכהן הדיוט ציוס משיחתו דינו ככהן גדול ואין לו לטמא לקרובים. וזככי ניחא נמי שאוס על פריעה ופריעה אע"פ שכהן הדיוט אינו מצווה על פריעה ופריעה. והרמב"ן כתב כי הוראת שעה היתה כי ודאי כהן גדול מוזהר על הפריעה ופריעה ושלא ללאת מן המקדש על מתו צשעת עצודה כדכתיב ומן המקדש לא ילא ולא יחלל שכיון שראוי לעצוד צאניותו אם ילא והניח העצודה חילל וכן הדיוט שילא צשעה שראוי לעצודה והניח העצודה חילל העצודה והנה משה הזהיר לאהרן שלא יפרע ויפרוס כי הוא מצוה נוהגת צו לדורות כי הוא ככהן הגדול אצל צניו שהיו משאר הכהנים לא היו רשאין להקריב צו ציוס כי היו אוננין והיו חייבין לטמא לאחיהם והיו רשאין לפרוע ולפרוס ומשה הזהירם מכל זה להוראת שעה וזה פ"י ואחיהם כל צית ישראל יצבו השריפה ולא אחס והכל שלא לערצב שמתו של מקום והוסף צהם להחמיר עליהם ולחייבם מיתה אם יערצבו שמתו של מקום. ויתכן שנלצווה משה צכך מפי הגבורה אע"פ שלא נכתב או שלמד זה ממה שנאמר לו ושמתם את משמרת ה' ולא תמותו כי משמרת ה' יוסף גם היום השמיני והנה גלוי וידוע לפני ה' שעתידין צני אהרן

רפו

על התורה

שמיני

פי' הטור

להיות אוננין ואעפ"כ צוה להם שלא יניחו המקדש ולא יטמאו ולא יאצלו כלל ועשה דינם כדן משוח מלחמה שאינו פורע ופורס ולא מטמא לקרובים ככהן גדול אצל אינו מקריב אונן. ואפשר שהיה זה נוהג כל ימיהם צאלעזר ואיתמר שהיה דינם כמשוח מלחמה צעבור שנמשחו בשמן המשחה משום דכתיב כי שמן משחת ד' עליכם: קרבו. צתורת כהנים פליגי איכא מאן דאמר צמוץ מתו כיון שהלויים נכנסו לשם ומה דכתיב וימותו לפני ד' נגפם המלאך והוליאן לחוץ ואיכא מאן דאמר צפנים מדכתיב לפני ד' ומה דכתיב ויקרבו וישאום שהטילו צהם חנית וגררום והוליאם לחוץ ואע"פ שאין חלוק צין כהן ללוי צשלא צורך צצודה אפי' כהנים אינם נכנסים ולצורך כגון לפנות צומאה אפי' לויים נכנסים אס' אין כהן והכל לא הי' כהן שלא היו רשאים לטמאות מ"מ כיון דאפשר לגוררם צחנית לא חשיב לצורך ואסור ליכנס. והשתא למ"ד צפנים מהו א"כ נטמא המשכן צומאת מת והיה צריך צצילה והזאת שלישי וצציעי שהרי אהל של פשתן מקבל צומאה ולא מצינו שנתפרק המשכן אחר כך שהרי לא פסקו מעצודתן. וי"ל כיון דכתיב צי' על פי ה' יחנו ועל פיו יסעו חשיב קצוב ולא מקבל צומאה: (ו) ועל כל העדה יקצוף. לפי שהם היו שלוחי העדה ושליח צבור שטעה סימן רע לשולחיו. וי"מ על כל העדה אס' תשנו ממה שנצטוויתם ותאכלו כי לא יתקבלו לצונן הקרבנות שהקרבנתם צעד העדה: ואחיהם כל בית ישראל יבכו. מכאן לתלמיד חכם שהכל כקרביו: (ט) יין ושכר. פירש"י יין דרך שכרות ולדעתו לא נצטוו על שאר המשכרים. והרמב"ם כתב על שאר המשכרים אזהרה ויהי' שכר כפשוטו. ואיני מצין למה יהי' חלוק צין יין לשאר משכרים: בבואכם אל אהל מועד. צתורת כהנים קאמר שאין חיוב מיתה אלא על הכניסה צצשעת עצודה אצל שלא צשעת עצודה אין צו חיוב מיתה מדאורייתא לא צצתויי יין ולא צשאינו רחון ידים ורגלים ולא צצמחוסר צגדים: (טו) שוק התרומה והזהר התנופה. פירש"י למה תלקן תנופה צחזה ותרומה צשוק (לא ידענו) ששניהם היו צצתנופה והרמה. וכתב הרמב"ן וגראה לי הטעם כי צצמלאים היה השוק תרומה לה' שנקטר עם הלחם ועם החלצים והמורס מן השלמים נקרא תרומה כמו שנאמר והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לה' וכ"ש אלו שהעלו אותם לצובה שיקראו תרומה אע"פ שגם כן הונף לא נקרא על שם תנופתו כי התנופה היתה עם הלחם ועם החלצים כדי להקטיר לשם אצל החזה הונף צפני עצמו ולא נשתנה משאר הצער אלא צצתנופה וצצתנופה זו לצד נתקדש וזכה צו משה להיות לו למנה ומפני שזכות אהרן וצניו לצורות צחזה ושוק היה מיוס המלואים וזכו צשוק צתרומה לה' וצחזה צצתנופה קורא לעולם השוק תרומה וחזה תנופה כאשר היה ציוס הזכות: על אישי החלבים יביאו להניף תנופה לפני ה'. פי' הרמב"ן אין זה מקום צוואה לתנופה אלא שהוא טעם למה שאמר למעלה

רפז פ"י הטור שמיני על התורה

הימנו כי חקך וחק צניך נתנו מוצחי שלמי בני ישראל למה כי חזה התנופה ושוק התרומה על אשי החלצים יציאו להניף אותם תנופה לפני ה' שיהיו קדושים לפניו ומשהוקדשו יהיו לך ולצניך אתך לחק עולם: (יז) ואותה נתן לכם לשאת עון העדרה. מהכא מוכח דשעיר ראש חדש היה שנשרף שמכפר על עומאת מקדש וקדשיו. אע"פ דשעיר החטאת של חונת היום נאמר ג"כ כפרה דכתיב וכפר צעדך וצעד העם משמע מפי דאיירי בכפרה הנוהגת לדורות. אי נמי מלכפר לפני ה' דורש שמכפר על עומאת שאירעה לפני ה' דהיינו עומאת מקדש וקדשיו: (יט) הן היום הקריבו את השאחם. על מה שפירש"י וצגמרא נמי איתא שאמר משה לאהרן שמא הקריבו אוננו הקשה הרמב"ן והלא קודם האנינות נעשו כל הקרבנות דכתיב וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים ואחר כך נכנסו לאהל מועד והתפללו ואחר כך ירדה האש לקרבנות ואז הקטירו הקטרת ותירץ שמא לא היה משה רואה מעשיהם וחשש שמא מאלו דם השעיר שלא נורק עדיין וזרקו דמו: וא"א הרא"ש ז"ל אומר שאינו קשה כלל דמה שאמר וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים לא קאי אלא בקרבנות המפורשים וזאת הפרשה אצל שעיר מוסף של ראש חדש איך מוזכר כאן כלל ועדיין לא קרב:

יא (א) וידבר ה' אל משה ואל אהרן. איך על פי שפרשה זו נוהגת בישראל

בצבנהנים מ"מ עניינה מרובה בצבנהנים שריכים להשתמר תמיד מנגיעת העומאת בצביל שריכים ליכנס למקדש ולאכול קודש. ועוד אם שגגו ישראל בהם חייצין להציא קרבן שיקריבוהו הכהנים ועוד שזה אותם להבדיל בין הקודש ובין החול ובין הטמא ובין הטוהר וריכין להורות לישראל בין הטמא ובין הטוהר על כן ה' הדבור לשניהם או למשה שיאמר לאהרן ויאו שניהם לישראל ולכך נאמרה בספר תורת כהנים: (ב) מכל הבהמה אשר על הארץ. לפי פשוטו אשר על פני כל הארץ. ומדרשו אשר על הארץ למעוטי את שצים שאינם ריכין לסימנים הללו: (ה) מבשרם לא תאכלו. פירש"י שאר צבמה שאין להם סימן טהרה כלל נפקא מק"ו מאלו שיש להם סימן טהרה אחד. וכתב הרמב"ן א"כ לא יהיו לוקין עליהן שאין מזהירין מן הדין אלא המלקות לשאר מינין נפקא לן כיון שמפורש איסור השפן מפני שאינו מפרים פרסה וצחור מפני שאינו מעלה גרה א"כ כל שאינו מעלה גרה ומפרים פרסה הוא צבם האיסור הזה ואינו נריך לק"ו: ובגבלתם לא תגעו. אינו אזורה אלא צא לומר שלא תגעו בהם בלתי אם תטמאו שכל מי שנוגע בהם טמא לאכל קודש או ליכנס למקדש. ורבותי' דרשו אופו צרגל ואסמכתא צעלמא הוא: (י) וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת וגו'. כתב הרמב"ן הטעם כי מי שיש לו סנפיר וקשקשת שוכנין לעולם צעליון המים ויקבלו

גידול באוויר הנכנס שם ולכן יש צהם קלת חוס דוחה מהם שפעת הלחות כאשר יעשה הלמר והשער והלפרניים צלדס וצבהמה ושלין לו סנפיר וקשקשת ישכון לעולם בתחתיו' המים וצעכירותן ולרוב לחות ולספיפת המים לא ידחה מהם דבר ועל כן הן צעלי לחה קרה דציקה קרובה להמית והיא ממיתה צקלת המימות צלגמים המעופפים . ולא הזכיר שמות הדגים כמו שהזכיר שמות הצבהמה והעופות דליכאל למימר שאין להם שמות שלא מלאנו צלדס הראשון שקרא שמות רק לצבהמה ומיה ועופות: כביל שרץ המים וככל נפש החיה. כתב הרמב"ן אמר ר' אברהם כי שרץ הם הקטנים הנצראים מן המים ונפש החיה מזכר ונקבה ולפי דעתי כי שרץ המים כולל לדגים השטים צמים כי כל לשון שרייה תנועה ומכל נפש החיה הם חיות שצים שיש להם רגלים והולכות עליהם כחיות שצדה והנה לכולם דין אחד: (יג) ואת אלה תשקצו מן העוף. כ' הרמב"ן לא נאסרו אלא אלו הנזכרי' לצד ומיניהם צמקוס שנאמר צהם למינה למינהו . ורבותינו למדו סימנין צעוף והסימן הגדול צעופות היא הדריסה שכל העוף הדורס טמא כי התורה הרחיקתהו מפני שדמו מחומס לאכזריות ושחור וגם ומוליד המרירה השרופה השחורית ונותן האכזריות צלב ואין צכל העולם עוף שידרוס מלצד הנזכרים צפרשה וכל עוף שידרוס צידוע שהוא מהם וכל שאינו דורס טהור שאין צכל האסורין שאינו דורס אלא הפרס ועזניה ואינו מצוי ציישוב אלא צמדצרות שוכן תדיר ואולי מפני ששוכן צחרצות דמו נשרץ ורע כדורסים ואסרתו תורה עמהם והנה טעם איסור העופות מפני אכזריות תולדותם והצבהמה יתכן שיהיה כן מפני שאין צצעלי הגרה והפרסה שסועה שהוא דורס והשאר כולם יטרופו ומה שהזכירו חכמים שכל חלב הטבור עומד וחלב הטמאים אינו נקפה ויתכן מזה שיזיקו צליצרי הזרע ויהי' הזרע שמתאסף מן הלחה שצהם קרה ולחה לא תוליד כלל או לא תוליד צטוב מלצד שיש צמותרין טובה ידועה צדרך הרפואות . ורליתי צקלת ספרי הנסיונות שחלב של חזיר אם יינק היונק ממנו יהיה הנער מזורע וזה הוא אוח שיש צכולס סגולות רעות מאוד: (כג) וכל שרץ העוף. פרש"י מן הדקין הנמוכין ורוחשין על הארץ כגון צצובין ולרעין . וכתב הרמב"ן ואינו נכון אללי כי לא נקרא העוף שרץ צצציל קטנו ואין שמו עוף סתם צעצור גדול גופו והנה העטלף קטן הרגלים ורצים ממיני הארצה גדולים ממנו ולמה לא יקרא שרץ העוף כהם אלא שרץ העוף פירושו צלדו ההולך על ארבע כי כל עוף שילך על שני רגלים זוארו זקוף וראשו למעלה וסומך על כנפיו ומעופף תמיד ולכן יקרא עוף כנף ועוף סתם אצל צעלי ד' רגלים הולכים נמוכים וזוארס וראשם למטה כשרצים ולכן יקראו שרץ העוף: (כד) ולאלה חטמאוו . לכך אמר צזה הלשון לומר שאין צנזכרים צדגים וצעופות וצחגצים זו הטומאה רק לאלה אשר יזכיר והם צבהמה שאינה שוסעת שסע ומעלת גרה ופרשה זו מדצרת

רפ"ט פ"י הטור שמיני על התורה

צנצלת זהמה טמאה ושל מטה צנצלת זהמה טהורה לכך אמר כאן צנצלת סתם ולא הזכיר זהם מיתה ללמד שאין זהם שחיטה וכל הנוגע בהן בזמן שאין חיים טמא אבל אם אמר וכי ימות מן הזהמה לומר שאם נשחטה אינה מטמאה: כל הנוגע בנבלתם ישמא עד הערב. פי' כי צערז יטבר אם רחץ צפרו צמים וקלר צכאן רחילה צצבור שהזכיר כצום צגד לנושא והוא הטצילה וכ"ש שירחץ גופו וכשהשלים להזכיר כל הטמאות צנצילות וצשראים הזכיר הטצילה צכולס צמים יוצא וטמא עד הערב והזכיר גם העונש ואם לא יצום צפרו ולא ירחץ ונשא עונו והוא כלל לכל טומאת הנצלות: (כה) וכל הנושא מנבלתם יכבם בגדיו. החמיר הכתוב צנושא יותר מצנוגע להאריכו כצום צגדים מפני שדרך הנוגע ליגע צנחת אבל הנושא אותם צדרך משא שיכבד עליו וצגדיו יסייעו אותו צרוצ הפעמים: (כו) וכל הולך על כפיו. ולמעלה צענין איסור המאכל הזכיר הזהמה וכאן הזכיר חי' שאינה שוסע' שסע ומעלת גרה ולא הזכיר הולך על כפיו צחי' וכתב הרמב"ן אולי הטעם מפני שאין דרך לאוכלס לא פרט זהם והניחם צכלל שאמר שנאכל הזהמה המפרסת פרסה ושוסעת שסע ומעלת גרה ולא אחרת וחי' צכלל זהמה: (כח) טמאים המה לכם. וחזר ואמר כל הנוגע בהן יטמא פי' צטומאה הנזכרת כבר לדין מגע ומשא. (כט). פקודת הרב המאה"ג הגאון מ"ו אברהם צינג האצ"ד צווירצבורג שמה רומי וז"ל אמר המחבר צגימטריאות השורץ צגימטרי' כשעורה ששיעורו כשעורה. והקשו האחרונים דשרץ מטמא ככעודה? ושמעתי תירון מגדול אחד שדברי המחבר ז"ל כשערה ששיעורו כשערה ודבריו סמוכים על הצרייתא. חולין דף קכ"ו ששיעור נקיבת צינת השרץ לטמא כשערה. וע"ז מרמז כי צקרא כתב השרץ חסר וחושבנא דדין כמושבנא דדין וק"ל: (לב) וכל אשר יפול עליו מהם בכותם. כ' הרמב"ן לדעת רבותינו דהאי קרא לא קאי אלא אשראים ודרשו מכאן דשרץ מטמא ככעודה. ולפי הפשוט יראה דהאי מהם צמוהם חוזר על כל מה שמזכיר למעלה זהמה טמאה וחי' ושרץ כי למה יזכיר טומאת הכלים והצגדים צשראים צייחוד והיא נוהגת גם צנצילות וכן כל דין הכשר אוכלים שיה צכולס וצכולס דצר הכתוב: וטמא עד הערב וטהרה ייבאי קרא איירי צתרומה שרין הערב שמש. וכתב הרמב"ן לכך הזכיר צכל הפרשיות עד הערב שהוא טהרת התרומה מפני שהיא קודש ואסור לאוכלה צטומאה אבל לא הזכיר טהרה לחולין ולמעשה שהיא צטצילה לצד כי אינו מזה להטהר לחולין ואם רצה יאכלס צטומאה: (לה) תנור וכירים יותץ. צל ללמד שאע"פ שהם מחוצרים דין לענין קבלת טומאה ככלי חרס התלושין ואמר יותץ ולא אמר ישצר לומר שאין צריך לשצרים קטנים אלא שיהרסם צענין שלא יהו ראוין למלאכתם הראשונה וצא ללמד עוד שהם מקצלים טומאה צמחוצר שפיר'

יותן הצנין אשר צנה כענין נתיצה הריסת בנין כמו ונתן את הצית. ואמר: (לו) על כל זרע זרוע. מכאן אנו לומדים שאין אוכל מקבל טומאה שלא בהכשר אע"ג דכזר נפקא לן מקרא דלעיל מכל האוכל הוי אמינא דוקא מאויר כלי חרס. אינו מקבל טומאה בלא הכשר ומהכא שמעינן דאף ממגע שרץ אינו מקבל טומאה בלא הכשר. אי נמי לעיל איירי במיני מאכלים שנאכלים והכא מרצה אף מיני זרעונים. וטעם ההכשר כתב הרמב"ן כי לכלוך השרץ והמטמאים מדקקים בלחות ולא צינשים ועשתה התורה הרחקה לטמא המוכשרים צמים ונגזו שלא ניתן דבריו לשיעורין: (מ) והאוכל מנבלתה יכבס בגדיו. דרשו זו ליתן שער נוגע ונושא כשעור אכילה דהיינו כוית ולפי הפשט איירי באוכל מדרך האוכלין שנגע ונשא שלא תאמר תהי' טומאתו יתירה בשביל האכילה קמ"ל דלא. והזכיר זה בצבחה טהורה בשביל שיטעה אדם ויאכלנה שהוא סבור שהיא שחטה ואין דרך לטעות בשאר המינין האסורין ודרך התורה לדבר בזהויה: (מא) וכל השרץ השורץ על הארץ. פי' בשביל שאין צרעים מטמאין אלא שמנה אחר אצל לענין אסור אכילה כולם אסורין: (מז) ובין החיה הנאכלת. מה שפירש"י צין נולד זה סימני טרפה כשרה לנולד זה סימני טרפה פסולה לפי הפשט ר"ל שזריך לדקדק בטרפות שהרי נארכובה ולמעלה טרפה ולמטה כשרה. אלא שמדקקים העולם מדקאמר סימני טרפה כשרה משמע בטרפות עלמו שנטרף צו לפעמים היא כשרה ומפרשים כגון ששחט רוצו של קנה ונקבה הריאה דקיימ' לן שהיא כשרה שהריאה תלוי' צקנה וכיון ששחט רוצו כמאן דמנחא ריאה בדיקול' דמיא וזהו שזולד זה סימן טרפה דהיינו ניקבה הריאה והיא כשרה וכן צעלת ה' רגלים שהיא כשרה ציד וצרגל טריפה. ונראה שהוא דקדוק שלא לאורך:

פרשת תזריע

יב (ב) אשה כי תזריע. כתי' לעיל והתקדשת' וסמך לי' אשה כי תזריע רמו למה שאמרו שזריך אדם לקדש עצמו בשעת תשמיש וכן סמך לו ולהבדיל צין הטמא וצין הטהור וזה רמו למה שאמרו שזריך אדם לפרוש מאשתו סמוך לוסתה עונה אחת וכן רמו למה שהלריכו ג' חדשים להבחין צין זרע שנזרע בקדושה לזרע שנזרע שלא בקדושה דבעינן להבדיל ואחר כך אשה כי תזריע. מה שפירש"י לומ' אפי' יולדתו מחוי שנמחה ונעשה כעין זרע שאמו טמאה לידה לאו למימרא שאם הפילה שפיר מלא מים כעין זרע שתהא אמו טמאה לידה שהרי כל שאינו מטורף אדם אינו ול אלא שזריך שתהא ניכרת צורתו ואז אפי' אם הוא מחוי אמו טמאה לידה וזה שפיר מרוקם שאמרו. חכמים שהוא טמא. ומה שאמרו אשה מזרעת החלה

רצא
פי' הטור
תזריע
על התורה

יולדת זכר י"מ הטעם שלעול' האחרון מצטל הראשון הלכך כשהאשה מורעת סחלה כח הזכר מצטל כח האשה ויולדת זכר וכן נמי איפכא כשהאיש מוריע סחלה. וכתב הרמב"ן אע"פ שאמרו אשה מורעת לא שתהא מעלת זרע שהרי אין לה צינים כציני הזכר שיעשה בהם זרע אלא אמרו מורעת על דם הרחם שתתאסף בשעת גמר ציאה באם ומתאחד בזרע הזכר כי לדעתם העובר נולד מדם הנקבה ומלוזן האיש ולשניהם יקראו זרע. וכן אמרו ג' שותפין באדם איש מוריע לזנן שממנו גידים ועצמות ולזנן שצעיף ואשה מורעת אודם שממנו עור וצפר ודם ושיער ושחור שצעיף וגם דעת הרופאים ציירה כך הוא. ודעת חכמי היונים שכל גוף העובר מדם האשה ואין צו לאיש אלא כח שנותן אורה בחומר כי אין צין ציאת התרנגולת הבאה מן הזכר לנולדת מן המתפלשת בעפר אלא שזו מגדלת אפרוח וזו לא תגדל ולא תלמיה בהמנע ממנו מוס היסוד: (ד) בדמי טהרה. כתב הרמב"ן על דעת רש"י לומר אע"פ שרואה שטהרה היא וכן אמר ר' אברהם כי הטעם שהוא דם טובה כנגד דם הנדה כי השם גור על הזכר במספר הימים שהשלים אורתו צצטן ועל הנקבה כפלים וזה דבר צרור ומנוסה. ולפי דעתי פי' טהרה נקיון כלשון זהב טהור שהוא צרוף ומוזקק והענין כי אור ציולדת זכר שתטמא ו' כנדתה כי המנהג שתייה שופעת דם מן המקור ואור שתוחיל עוד ל"ג ימים תשב צציתה לנקות גופה כי צבל אלה תוציא תמלית הדמים ואז תנקה מלידה ומצטן ומסריון ותבא בית ה'. ורצותינו קבלו שהיא טהורה לצעלה צימים האלו מפני שאומר בשצעה שהם כמו גדת דותה ובאלה אמר שתטמא למקדש ולקודש ולא לחולין ולא לצבל. וטעם הכפל לנקבה או כדצרי' אברהם על דעת ר' ישמעאל שאמר שהזכר נגמר למ"א יום והנקבה לפ"א אצל לדעת חכמים שאומרים אחד הזכר וא' הנקבה למ"א הטעם כי טבע צנקבה הוא קר ולא והלחה צרחם האם היא קרה ולחה מאוד ועל כן ילדה נקבה ולפיכך לריכה נקיון גדול מפני ריצי הלחות והדם המעופש שבהם ומפני קרירותן כי צדוע כי החולים הקרים לריכים צנקיותם אריכות זמן יותר מן הלחים: עד מלארץ ימי טהרה. דהיינו יום מ' ונריך לומר דעד ועד בכלל דכל יום הארבעים וליילה שאחריו אסורה צקדש עד למחר שתבוא כפרתה: (ה) וששים יום וששת ימים תשב על דמי טהרה. שיהיה צנקבה לכתוב על דמי טהרה ובזכר כתוב צדמי טהרה לפי שזכר לעולם יושבת ל"ג צדמי טהרה אצל צנקבה לפעמים שאינה יושבת כל ס"ו צדמי טהרה כגון שהפילה צתוכס: תשב על דמי טהרה. פרש"י לשון עיכות פי' תתעבז מליגע צקודש וליכנס צמקדש אע"פ שהם ימי טהרה אצל צעלה ולכך אמר צדמי טהרה שאע"פ שהם ימי טהרה לצעלה לא תגע לקדש ולא תכנס למקדש. וכתב הרמב"ן ויתכן כי לשון תשב כאן הוא כמו ימים רבים תשצי לי ולא תזני לי ולא תהי' לאיש כי האשה

פי' הטור **תזריע** **רצב על התורה**

הסוכנות עם צעלה תקרא יושבת לו ולפי שאמר בשצעה וטמאה שצעת ימים כימי נדת דותה שתטמא לצעלה ולקדשים אמר כי אחרי שצעה תשצ לצעלה ל"ג ימים צדמי עובר אלל לא תגב צקודש ולא תצא אל המקדש אע"פ שלא תראה ותשצ לצעלה אע"פ שתראה. והנכון צעינו בי האשה צימי ראייתה תקרא נדה צעבור שינדוה וירתיקוה מכל צני אדם ויושבת צדד לא תספר עם צני אדם כי גם דבורה טמא אללס והעפר אשר תדרוך טמא להס כעפר רקצונית של מת וגם מצטה מוליד היזק ולכך החמירה תורה צמושצ נדה וצמשכבה יותר מן המגע וכן אמר הכתוב צמזורע צדד ישצ מחוץ למחנה מושצו ולא אמר צו כשאר הטמאים וילא אל מחוץ למחנה ולא יצא אל תוך המחנה אלל הזכיר צו ישצה שלא ילך כלל כי ריחו והצלו מוזיקים ולכך אמר הכתוב צכאן כי ל"ג ימים תשצ צדמי טהרה על מושצה אשר ישצה צימי נדות הלידה והזכיר צללו שלא תגע צקודש ולא תצא צמקדס: (ו) והקריבו לפני ה' ובפר עליה. כתצ הרמז"ן לריכה כופר נפשה שתזכר ממקור דמיה כי האשה צלדתה יש לה מעין נשחת ומקור משחת ולארי עומדה צימי הנקיון או צימי יצירת הולד לזכר או לנקבה תציא כופר נפשה שיעמוד מקורה ותטהר כי השס רופא כל צשר ומפילא לעשות. ורצוטינו אמרו צשעה שכורעת לילד קופלת ונשצעת שלא תזקק לצעלה ר"ל כיון שנשצעת מתוך הצער ואין השצועה ראוייה לחול מפני שהיא משעבדת לצעל ראה השס שיהיה לה כפרה צזה:

יג (כ) אל משה ואל אהרן • כתצ הרמז"ן צעבור כי על פי אהרן יהיה כל ריב וכל נגע היה הדבור גם לאהרן או למשה שיאמר לאהרן על דעת רצוטינו. ולא אמר כאן דבר אל צני ישראל כי הכהנים צראותס הטמאים יכריחוס להסגר ולהטטר וצפרשת הטהרה אמר אל משה זאת תהי' תורת המזורע כי אין צורך להזכיר ישראל צטהרה וגם לא הכהן להקריצ הקרצנות כי צראון יעשון וצפרשת הזצ אמר דצרו אל צני ישראל ואמרתס אליהס צעבור שהוא דבר סתר ואין אחר מכיר צו צריך להזכירס שידוע כל אחד חוליו לכהן: (ב) שאת או ספחת. כתצ ר' אצרהס שאת לשון שריפה כמו והמשאות האלה. וישאס דוד. ופי' הרמז"ן ויתכן שנקרא כן צעבור שהאש תולדתה להנשא למעלה. וספחת מגזרת ספחני נא חולי שיתחצר אל מקום אחד. צהרת מגזרת צהיר הוא צשחקים שיעשה צדמות אות וסימן ואס כן תהיה שאת-שס הנגע הנעשה מן המרה הירוקה הנשרפת והצהרת מן הלחה הלבנה והספחת הנאכפת משתיכן. והנה התורה רצתה צטהרת ישראל וצנקיות גופס והרחיקה החולי הזה מתחלתו כי המראות האלו אינן צרעת גמורה אלל תצאנה לידי כך ולכך אמר הכתוב צתחלתן נגע צרעת כלומר מכה של צרעת ואינה צרעת גמורה וצהיות סימני הטומאה גמורה לאחר הסגר אמר צרעת היא והכוונה לומר שיעמאלנו מעכשו כי

רצג פ"י הטור תזריע על התורה

הוא נגע שיצא צוודאי לירי לרעת וראוי להבדל מעתה מן העם וכן וטמא הכהן אותו נגע הוא פ"י שהוא נגע גדול שלא יתרחק אלא יגדל כל היום והולך: (ד) ועמוק אין מראה מן העור. פירש"י לא ידעתי פירושו כי קשה לו שכבר פ"י צפסוק שלפניו ומראה הנגע עמוק מעור צשרו שכל מראה לזן עמוק הוא כמראה חמה עמוקה מן הלל. והרב ר' מאיר מרוטנבורק פ"י שכך פ"י הפסוק ואם צהרת לצנה הוא צעור צשרו ועמוק כדרך כל דבר לזן אין מראה מן העור תחלת דבר הוא פ"י שהוא עמוק מחמת הלזון ואין מראה מן העור והנעם מורה על זה הפ"י. והרמב"ן פ"י והנה אנחנו יכולין לתרץ קושיא זו שאין מראה הנגע עמוק מן העור אלא כשיהפוך זו שער לזן אצל כשאומר ושערה לא הפך לזן אז אין מראה הנגע עמוק שכן מראה החמה אם יהיה במקום החמה דבר שחור ומפוזר זו לא יראה המקום עמוק למסתכל זו והנה השער צתולדתו שחור ומצטל עומק הנגע וכשיהפוך לזן אז להבין יהיה הלזון כלו מזהיר ויראה כעמוק לכל מציט זו מרחוק. ועם כל זה מה שאמר הרב כל מראה לזן עמוק אינו נכון שהרי אמרו אין שאת אלא גבוהה והשאת לצנה הוא כדכתיב שאת לצנה ואמרו שאת כלומר לזן והנה היא לצנה הרבה ראוייה שתהיה עמוקה וגם הפסוק אינו אומר צמרלה השאת שתהי' עמוקה וכן צתורת כהנים אמרו שאת מוגבהת כמראה הלל שהוא גבוה ממראה החמה ואם כל מראה לזן עמוק הוא הנה הדבר צהפך ואולי נאמר שלשון שאת מוגבהת הוא כנגד הצהרת אצל כנגד העור שתהיה עמוקות ומיהו הכתוב לא אמר צמרלה השאת עמוק מן העור אצל כן נראה לי הענין כי כל לזון נותן מזהר ולתישות צעינים כמראה החמה שהיא עמוקה מן הלל צעצור שהעין מקבל גוון השחרות ונקצב זו גוון הלזון מפוזר כח הראות ויתרחק לו ולכן יראה כעמוק והצהרת שהוא צהיר ועו כשגל הראות יחלש ממנו כאשר יחלש במקום החמה וצלבד שלא יהיה זו שער שחור כי אז יתפשט כח הראות צשחרות וטמנו יתפשט בכל הנגע ולא יצח ממנה והשאת היא לצנה אצל אין הלזון מזהיר ולא יחלש הראות ויתפשט זו ויתקרב אליו ויראנה צקרובה אללו ומגבהת כענין הראות הכובצים שהן נראים כמו גבוהין צרקיע. והזכיר צשחין צ' מראות שאת לצנה או צהרת פתוכה (צתוכה?) צאדמיטות ואמר צה מראה שפל ולא אמר עמוק כי הצהרת ההיא אע"פ שהיא לצנה עזה האדמיטות צתתוכה מנרע ממנה העומק וחוזר לשפלות מעט. ועל דרך הפשט אין והנה מראה שפל מן העור קאי אלא על צהרת ולא על שאת לצנה ומה שאמר אחר כך ואם אין צה שער לזן ושפלה איננה מן העור והוא כהה חוזר על שתייהן. והזכיר צתוכה לצנה אדמדמת או לצנה ואמר ומראה עמוק וקאי צוקא על לצנה וחוזר ואמר והנה אין צהרת שער לזן ושפלה איננה מן העור כי הזכיר ענין השפלות ללצנה אדמדמת ללמד כי העומק והשפלות

פי' הטור תזריע על התורה רצד

שתיכן סימני טומאה ואין צבן. סימן טוהר רק כשאיך בהם שפלות כלל והוא כהה: (ה) והנה הנגע עמד בעיניו. כתב הרמב"ן רש"י פי' עמד בעיניו כמראהו וכשיעורו הראשון וכמוהו ועינו כעין הבדולח אצל צמורת כהנים שנינו אין לי אלא צבין עלמו צבין תלמיד מנין וכו' משמע שקאי על הכהן שהנגע עמד על עומדו לפי מראה עיני הכהן וזו ללמוד כי לפי מראה עיני הכהן יספוט הנגע בצפיון ואינו נריך למדוד הנגע. אצל א"א הרא"ש יצ"ו אומר שריך לעשות רושם סגנות לסימן לראות אם פשה כי היכי דחויזין צנגעי הראש שפי' צבן הפסוק שמגילח כל סניציו ומניח צ' שערות סמוך לו סניצה לראות אם יפשה ה' ה' צשאר נגע ס והיינו הסגר דקרא ודלא כרש"י שפי' שמסגירו צצית כל ז' שלא מזינו צכל מסכת נגעים שיסגירו צצית וגם הפסוק אומר והסגיר הנגע דמשמע מקום הנגע מדלל קאמר הנגע: (י) והיא הפכה שער לבן ומדחית בשר חי בשארץ. לא שיהא נריך לשניהם כי צלמד טהן צלנד הוא סימן טומאה אלא פי' או מחית צשר חי צצאת: (יב) ואם פרוח חפרח הצרעת וגו'. פי' שריך שתפרח צכל הגוף וטה שאומר את כל עור הנגע פי' כל עור הנגע וגם מראשו ועד רגליו שאם פרח צכל הגוף ומקום הנגע לא הפך לצבן או נתרפא טמא הוא. ולפי הפשט טעם טהרת הפריחה כי כשהנגע מתפשט או אינו נכנס צעומק הצשר והוא סימן שקרוב להתרפאות אצל כשאינו מתפשט צכל הגוף או אובל ויורד תחתיו: (לג) וההגלח ואת הנתק לא יגלח. כתב הרמב"ן כפי פשוטו מזהיר שלא יעצור תער על מקום הנתק אע"פ שאין צו שער אם יעצור תער על המקום יתגרר העור והיא סיבה להנמית שיער. אצל צמורת כהנים דורש סניצ הנתק כמו שפירש"י. והרמב"ן האריך צפי' נתק אם הוא טמא צלא שום מראה אם לאו. יעוין צפירושו: (מדה) והצרוע. דורש צמורת כהנים לרבות כ"ג אע"ג דכתב צי' וצגדיו לא יפרוס: ועל שפם יעטה. פי' יכסה פיו שלא יריחו ריחו כי הריח שלו מזיק: (מו) בדר ישב. לפי שדרך זה החולי צכל מי שמשתדל עמו או אפי' מדבר עמו החולי נלחז צו ולכך נוהו הכתוב שיצדל מצני אדם. כתב הרמב"ן נגעי צגדים וכן נגעי צמים אינן צצבע ולא היה צעולם אצל צהיות ישראל שלמים לה' יהיה רוח השם עליהן תמיד להעמיד אותם וצגדיהם וצתייהם צמראה טוב וכאשר יקרה צלמד מהם דבר חטא יהא נראה כיער צצשרו או צצגדו או צציתו להראות כי השם סר מעליו ולכך אמר הכתוב ונתתי נגע לרעת צצית ארץ אחתכם כי היא מכת ה' צצית ההוא ואינו נוהג אלא צארץ שהיא נחלת ה' כמו שנאמר כי תצואו אל ארץ צעון ולא מפני שהוא חוצה קרקע אלא מפני שלא יצא הענין ההוא אלא צארץ ישראל וכן אני חוצה צנגעי צגדים שאין נוהגין אלא צארץ ישראל ולא הוצרך למעט צהם מואה לארץ כי לא יארע שם לעולם. ומפני זה אין נוהג אלא

רצה
פ"י הטור
מצורע
על התורה

בנגדים לבנים ולא בצבעים כי אולי הצבע הוליד הכיעור והוא צמנע
ולא הצבע אלהים. הוא תופני זה חזר הכתוב בכל פסוק ופסוק הצגד או
העור השתי או הערצ כי הוא דבר נס: (גב) צרעת ממארת היא.
פ"י מטרה שתלח בו וסופו להתפשט צמלו ולכך לזהו לשרוף כולו: (גה)
פחתת הוא. פ"י שפחת והולך כי כולו נשמת ולכך לרץ לשרוף סלו
ולא סגי בקריעת מקום סננע: בקרחתו או בגבחתו. י"ט זין מקום
שים שיער זין מקום שאין שיער:

פרשת מצורע

יד (ב) זאת תהיה תורת המצורע וגו' והובא אל
הכהן. כתב הרמב"ן תחלה אומר שזאת היא תורת עברתו שיוצא אל
הכהן שאין לו מטרה לעולם אלא על פיו ולאחריו כן פ"י שהכהן יצא אליו
סוף למתנה והוא לא יצא אליו אע"פ שנתרפא. ונת"כ דורש והוצא אל
הכהן שלא ישהה פ"י שמיד כשיתרפא יוצא על כהן אל הכהן: (ג) ויצא
הכהן ארל מחוץ למחנה. דורש נת"כ חזק כהן שהוא לפניו סוף
החומה יוצא מן למתנה לטהרו ואין כהן מצורע שהוא חזק למתנה ממנו
מצורע אחר: (ד) שריו צפירים. על שם כנפור נודדת טקנה כן ח"ט
נודד ממקומו דכתיב צ"י בוד יצא מחוץ למחנה. כתב הרמב"ן צעלי
הפשוט אומרים כי כל עוף נקרא אפור כדכתיב אפור שמים וצני הים. כל
נפור כל כנף וכן כתיב זאת האפור לא צתר על תורים וצני יונה. והנכון
ששם אפור כולל לעופות הקטנים המשכמים בצוקר לנפץ ולשורר מלשון
ארמי (א"פ"ר"ל) וכן יתו ויאפור פ"י ישכים בצוקר. ואמר עליהם אפור
שמים כי הם לרובם יציבו לעוף צשמים וכל אפור כל כנף שני מינים כל
הקטנים וכל הגדולים וכן יקרא קן אפור לפניך הם הקטנים לומר שאפי'
צקטניהם יחום. והנראה מדברי רבותינו שכל עופות מהדים נקראים
אפרים אבל מותו של מצורע צנפור דרור ואינו אלא למצוה אבל צדיעבד
כולן כשרים ולכך הונרך למעט ממלות צתורת כהנים לפוסלן אפי'
צדיעבד. ומיהו מדתקן צמסכתא נעעים מציא שהי אפרים דרור ותניא
עוד שתי אפרים מותון שיהו שזה צמראה וצקומה וכו' עד אע"פ שאינם
שוין כשרים ולא קתני עוף גלוד אע"פ שאינם דרור כשרים ש"מ שאפי'
צדיעבד פסולים והונרך למעט ממלות מפני שיש אף צממלות מינים
שם דרור. א"נ פ"י למעט ממלות לך פ"י אסורות כגון מריפה. ועין
ארו ושני חולעת ואזוב. כתב ר' אברהם הכה המצורע ותורת הצית
המנוגע וטהרת המת קרותים והנה הם דמות פסח מזרים: (ה) אל
כלי חרס. לומר שישפיל ענמו כחרס הנשבר: על מים היים. שק
היתה טהרת נעמן צידן שהוא מים חיים: (ז) על פני השרה. מקום

רצו

על התורה

מצורע

פי' הטור

שמשם לא ישוב מיטן שלא תזק צו ער הדעת: (י) יקח שני כבשים חמישים וכבשה אחת. כתב הרמב"ן לא פי' הפסוק מה יעשה צני כשנים וכתבשה אלא שלמר צבש אחד שיקריצ אותו לשם ולמר שיעשה חטאת ואחר ישחט את העולה וסמך על מה שפי' צפרשת ויקרא שכל חטאת תהיה נקבה ועולה זכר א"כ צדוע שהכבש השני יעשה עולה והכבשה תהיה חטאת ולכן לא האריך צבאן: (יח) יתן על ראש המטהר וכפר עליו הכהן לפני ה'. הכפרה הזאת היא גזס האשם וצממן והנה למר הכתוב צאשם וכפר וחזר ולמר צחטאת וכפר על המטהר מטומאתו ולמר עוד צעולה וצמנחה וכפר עליה הכהן וטהר לא ידענו מה ענין הכפרות הללו ואולי האשם יכפר על מעלו אשר מעל קודם נגעו והחטאת על חטאו אשר חטא צימי הנגע אולי צנערו נתן תפלה לאלקים לכך כתב צה וכפר על המטהר מטומאתו והעולה והמנחה יהיה לו כופר נפשו שיזכה לטהר ולשוב אל אהלו ולכן אמר וכפר עליו הכהן וטהר. ויתכן עוד כי וכפר עליו הכהן וטהר חוזר לכל הנעשה צו כי גס הפרים צאים לכפרה ולטהרה שגס צנגעי הצית כתב וכפר על הצית וטהר: (לד) ונתחיי נגע צרעת וגו'. פירש"י צשורה טובה היתה להם צצביל המטמוניות וכו'. וי"מ דלכך ראה נגע צצתים וצצגדים לפי שזה לצער ע"ז ומשמיה והיו שם צצתים וצצגדים שהיו משמשי ע"ז ויש שאינם יודעים שהיו משמשי ע"ז נתן הקצ"ה צהם נגע כדי שינתלו וישרפו: ונתחיי נגע צרעת בבירת ארץ אהווחכם. כתב הרמב"ן הכתוב מדבר כנגד כל ישראל והיה ראוי לומר דברו אל כל עדת בני ישראל אלא שהכתוב מקלר. אי נמי מדבר עמהם צמקום כל ישראל. והטעם שאין כוונת הפרשה עתה רק ללמד להם כל דיני הצרעת ושלמדו אותם לכהנים ומשה לא הזהיר צהם עתה את ישראל אלא צצואם לארץ הזהירם צהם השמר צנגע הצרעת לשמור מאוד ולעשות ככל אשר יורו אתכם כאשר צויתים כי להם צוה תחלה צמשפטים האלה: (מג) ואם ישוב הנגע ופרח בבית. כתב הרמב"ן הנגע הזה שצא בצצנים אחרות וצעפר אחר אינו הנגע הראשון ואינו דומה לפריחה האמורה צאדם ולפישון שהוא שצ למקומו הראשון צצנעו כי פעמים רצים תפתור הליחה תחת העור ותשוב אל פנימי הגוף ואחרי כן תשוב ותמשך אל העור ואל חיצוני אצל הענין הזה שאינו טבע אלא נגע ומכת אלקים שתהיה רוב רעה צאה צמקום ההוא ולכן לא אמר הכתוב ואם ישוב הנגע ופרח בצצנים ההם אלא אפי' נולד צמקום אחר מן הצית ואפי' ממראה אחר שאינו ממראה הראשון כדון כחוזר ופורח ואינו כדון כנגע חדש שנולד צתחלה וזה פי' צצית כי כל הצית יהיה דינו כן והטעם כי הרוח הרעה לא תסור מן הצית ההוא אלא תמיד תהיה צו צאחת מהמקומות להציעית את צעליו. עוד יישב פי' המקראות לפי המדרש צענין שאין נריך להקדים פסוקים

רצו פ"י הטור מצורע על התורה

המאומרים ועיין בפירושו: (נג) וכפר על הבית וטהרו. כתב הרמב"ן הכפרה הוא בצפור המשתלחת שתשא הנפוח את כל עונותיו אל מחוץ לעיר אל פני הים כענין הכפרה בשעיר המשתלח שאין עונש הנגע הנראה בציתו של אדם כעונש הנגע שנגפו להאריכו חטאת ואשם כי די לו כפרה הראשונה שיצא המורע לטהרתו שהן הנפחים ועץ הארז והאזוב. וי"מ דכל כפרה דכתיבה צמורה בין באלו בין בצית וכן גבי יולדת וזו אינו לשון כפרת עון אלא לשון נקיון כמו לכפורי ידיה בהאי גזרא דכפרה ממש לא שייך זהו אע"ג דנגעים צאים על החטא מניגעייה איכפר ליה וכן יולדת אע"ג שהיא חוטאת מ"מ לפי הפשט אין קרונה צאה על חטא: טו (ב) איש איש כי יהיה זה מבשרו. כתב הרמב"ן טעם טומאת

הזו צאים מפני היותו חולי כגד מן החולים הנדבקים ולריך קרבן לתת הודאה לשם שרפא אותו ולריך חטאת לכפר על חטאתו שלא יגרום לו עוד חולי. וטעם טומאת שכבת זרע אע"פ שהוא צטבע התולדה כטעם טומאת מת כי המקור משחת והשוכב לא ידע אם ישחת זרעו או יהיה ממנו ולד נולד. והקיל הכתוב צוה האשה בעת נדתה ולא חייב זה קרבן צעבור שהוא צטבעה ולא נתרפאת מחוליה ועמא אותה ז' ימים בין שתראה (יום א' או כ"ל) ז' כי הנשים צטבען לא תהיה בהן יותר מו' זולתי זהות בהן שפע יותר בחולי אצל כי יזוב וזו דמה ימים רבים אחרי הו' ההם הנה הוא חולי כזוב האיש והלריך אותה קרבן כשתרפא כדין הזב. ולא הזכיר הכתוב טבילה צאה כי הזכיר וזו האיש וטומאתו ואמר צמוץ ורחץ צמית חיים וטהר וחזר ואמר צאה ואשה כי תהיה וזה כאיש הזב דס יהיה הזוב שלה ולא לזון כאיש והזכיר הטומאה בנדה וצוה ואחרי כן הזכיר וצוה ולא טהרה מצוה כאשר יטהר הזב מוצו וספרה לה ז' ימים כאשר יספור הזב ואחר תטהר כטהרת הזב. ועל דרך הפשט היתה לריבה רחילה צמים חיים כרחילת הזב אצל רבותינו הקלו עליה שתטהר כשאר הטמאים צמי מקוה והטעם שלא היה לריך להזכיר ואחר תטהר כי בכלל האיש היא שלא צל הכתוב להזכיר אלא החלוק שבין הזכר לנקבה שיהיה וצוה צדס ולחלק בין עת נדתה ללא עת נדתה ולפי' דרשו ואחר תטהר לרצות לה טהרה לומר ואחר תטהר כטהרים שצמורה צלל מים חיים: (יא) וידיו לא שטף במים. כתב הרמב"ן הכתוב קורא לטבילה שטיפה שאומר וכל כלי עץ ישטף צמים וכן צנגדים קורא לה כזום וכזם שנית וטהר והטעם כי הטבילה לריך שלא יהיה זה דבר חוץ אלא ישטוף כל גופו צמים כמו נחל שוטף ופי' הפסוק צעבור כי הנגיעה צדים אמר כי אשר יגע צו צידיו ועדיין לא שטף אותם צטיפת כל גופו צמים יהיה טמא כאלו אמר וכל אשר יגע הזב צידיו ועדיין לא רחץ ציום טהרתו יכזם והולרך לומר לשון שטיפה ללמד על הרחילה שתהיה צטיפה צלל חלילה: